

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra speciální pedagogiky

Bakalářská práce

Připravenost dívek z výchovného ústavu na samostatný život

Vypracoval: Alžběta Randlová
Vedoucí práce: Mgr. Zuzana Bílková, Ph.D.

České Budějovice 2024

Prohlašuji, že jsem autorem této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Datum 2.4.2024

Alžběta Randlová

Poděkování

V této části bych chtěla poděkovat vedoucí práce, paní Mgr. Zuzaně Bílkové, Ph.D. za konzultace a rady ohledně bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat výchovnému ústavu za umožnění rozhovorů s dívkami a v neposlední řadě děkuji právě dívkám ve výchovném ústavu za otevřenost a vstřícnost při rozhovoru.

ABSTRAKT

Cílem mé bakalářské práce je analyzovat prostředí výchovného ústavu ve vztahu k dostatečnosti přípravy dívek. Mým vedlejším cílem je vyhodnotit domněnky a názory dívek na dostatečnost přípravy na samostatný život ze strany výchovného ústavu. Jedná se o kvalitativní výzkum a jako postup v dosažení cíle jsem zvolila polostrukturované rozhovory se sedmi dívkami ve výchovném ústavu. Ku pomoci mi byl diktafon, který zaznamenával rozhovory s dívkami. Přepsané rozhovory jsou součástí příloh. Práce lépe pomáhá pochopit pocity dívek ve výchovném ústavu vzhledem k přípravě na samostatný život ze strany výchovného ústavu. Obsahuje také domněnky a názory dívek na dostatečnost či nedostatečnost přípravy ze strany výchovného ústavu. Téma této bakalářské práce mi přijde přínosné pro širokou veřejnost, která může stále brát ústavní péči jako nedostatečnou a neadekvátní pro děti a mladistvé. Přínos ale může mít i pro konkrétní výchovný ústav, pro který bude bakalářská práce určitou reflexí ze strany dívek, které měly jak slova pochvaly, tak podněty pro zlepšení. V závěru bakalářské práce po vyhodnocení rozhovorů vychází, že dívky jsou si pomoci ze strany výchovného ústavu vědomy, znají také podmínky, za kterých jim je pomoci a vědí, že mohou o pomoc vždy zažádat. Dále v bakalářské práci mám, že dívky jsou v rozsahu svých možností teoreticky připravené na vedení samostatného života a své domácnosti.

Klíčová slova

Výchovný ústav, samostatný život, příprava, ústavní péče, adolescence

ABSTRACT

The aim of my bachelor's thesis is to analyze the place of the educational institute in relation to the adequacy of the preparation of girls for their independent life. My secondary goal is to evaluate the girls' assumptions and opinions about the adequacy of preparation for independent life by the institutional care. This is qualitative research, and as a procedure to achieve the goal, I chose semi-structured interviews with seven girls in an educational institution. I had a dictaphone to help me, which recorded conversations with the girls. The transcribed interviews are part of the appendices. The work helps to better understand the feelings of the girls in the institutional care, regarding the preparation for an independent life by the institutional care. It also contains the girls' assumptions and opinions about the adequacy or inadequacy of the preparation provided by the institutional care. I think the topic of this bachelor's thesis will be beneficial for the society, who may still consider institutional care as insufficient and inadequate for children and adolescents. But it can also be beneficial for a specific institutional care, for which the bachelor's thesis will be a certain reflection on the part of the girls, who had both words of praise and suggestions for improvement. In the conclusion of the bachelor's thesis after the evaluation of the interviews, it emerges that the girls know about the help from the institutional care, they also know the conditions under which they can be helped, and they know that they can always ask for help. Furthermore, in my bachelor's thesis, I have that girls are theoretically prepared to lead an independent life and their own household to the extent of their possibilities.

Keywords

Educational institution, independent life, preparation, institutional care, adolescence

OBSAH

OBSAH	6
ÚVOD	8
I. TEORETICKÁ ČÁST	9
1. <i>Cesta k dospělosti .....</i>	10
2. <i>Možné aspekty zapříčiňující problémové dospívání .....</i>	10
3. <i>Klíčové životní kompetence .....</i>	15
3.1. <i>Rozdělení klíčových životních kompetencí .....</i>	16
3.1.1. <i>Hard skills .....</i>	16
3.1.2. <i>Soft skills .....</i>	16
3.2. <i>Životní klíčové kompetence podle rámcového vzdělávacího programu.....</i>	17
3.3. <i>Sociální gramotnost .....</i>	18
3.4. <i>Klíčové životní kompetence ve výchovném ústavu .....</i>	18
4. <i>Ústavní výchova .....</i>	19
4.1. <i>Výchovný ústav.....</i>	19
4.2. <i>Vzdělávání .....</i>	20
4.3. <i>Výchovné skupiny .....</i>	20
4.4. <i>Na co mají jedinci ve výchovném ústavu nárok .....</i>	21
4.5. <i>Povinnosti jedinců ve výchovném ústavu .....</i>	22
4.6. <i>Preventivní opatření zařízení .....</i>	22
4.7. <i>Zaměstnanci.....</i>	23
4.8. <i>Etoped.....</i>	24
II. PRAKTICKÁ ČÁST	25
5. <i>Metodika bakalářské práce .....</i>	26
5.1. <i>Hlavní výzkumný cíl .....</i>	26
5.2. <i>Vedlejší výzkumný cíl .....</i>	26
5.3. <i>Výzkumné otázky.....</i>	26
5.4. <i>Zdůvodnění druhu výzkumu .....</i>	27
5.5. <i>Výzkumný vzorek .....</i>	27
5.6. <i>Volba výzkumných metod a technik .....</i>	27
5.7. <i>Znění otázek polostrukturovaného rozhovoru.....</i>	28
5.8. <i>Vzor rozhovoru:.....</i>	28
6. <i>Průběh získávání dat .....</i>	30

7.	<i>Způsob zpracování dat</i>	31
8.	<i>Vyhodnocování dat</i>	31
8.1.	<i>Sociální vztahy</i>	32
8.2.	<i>Vzdělání</i>	34
8.3.	<i>Finanční gramotnost</i>	36
8.4.	<i>První domácnost</i>	38
8.5.	<i>Pomoc ze strany výchovného ústavu</i>	40
9.	<i>Výsledky</i>	41
10.	<i>Diskuse</i>	43
	<i>Závěr</i>	46
	<i>ZDROJE:</i>	48

ÚVOD

Jako téma své bakalářské práce jsem si zvolila připravenost dívek z výchovných ústavů na samostatný život. Téma jsem si zvolila, jelikož máme v rodině speciálního pedagoga pracujícího ve výchovném ústavu, a tak mi bylo toto prostředí již od mala velice blízké. Také se dle mého jedná o aktuální problematiku, jelikož v široké veřejnosti pořád mohou panovat názory, že ústavní péče není pro děti a adolescenty vhodná. Touto prací jsem tedy chtěla prozkoumat, zdali dokáže na samostatný život připravit dívky i výchovný ústav.

Bakalářská práce se skládá ze dvou částí. V první, teoretické části se hlouběji zaměřuji na vývoj jedince v pubescentním a adolescentním období, na problémy vedoucí k potencionálnímu rozvoji problémového chování a poruchy chování, které též popisují. Zmiňuji zde také vznik psychických poruch, jejich rizikové faktor a jejich možné aspekty vzniku. Dále ve své bakalářské práci zmiňuji pojem životní kompetence a chápání tohoto slova z pohledu vícero literatur, rozdělení na hard skil a soft skil a v neposlední řadě zmiňuji i důležitost životních kompetencí v ústavu. Na závěr popisují chod výchovného ústavu a jeho rytmus, popisují pracovníky výchovného ústavu a jejich náplň práce, kapitolu věnuji i vzdělávání dívek z výchovných ústavů. Dále zde mám ale například i povinnosti dívek ve výchovném ústavu a následná oprávnění dívek.

V praktické části představuji výsledky kvalitativního šetření. Pro svůj výzkum jsem volila rozhovory, jelikož se jedná o téma, které by mělo jít spíše do hloubky a v menším počtu dívek než celoplošně vícero dívkám s minimem otázek, jako by mi poskytl třeba dotazník. Všechny rozhovory byly anonymní, proto se ani v této práci nevyskytují žádná jména dívek, tak ani konkrétního zařízení. Cílem praktické části bylo analyzovat prostředí výchovného ústavu ve vztahu k dostatečnosti přípravy na samostatný život. To znamená dokázat pochopit a zachytit zmíněný chod z rozhovoru s dívkami, jako například jejich denní režim v zařízení. Důležité pro mě je také vyslechnout pocity dívek z odchodu, zjistit jejich kompetence pro vedení samostatné domácnosti a hlavně zjistit, zdali se dívky, odcházející v blízké době z výchovného ústavu, mohou s prosbou o pomoc obrátit na výchovný ústav.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. Cesta k dospělosti

Dospívání je velmi důležitým obdobím každého jedince. Někdy je dokonce toto období označováno jako období druhého sociálního narození, které se sebou pojí i samostatný vzlet do světa dospělosti. (Corneau, 2000) V dospívání se velmi mění vzájemné mezilidské vztahy. Dochází též k různé experimentaci v rámci mezilidských vztahů. Může se jednat například o vzdorovitost v období pubescence, nebo také o odmítání autorit. Je to také obdobím časté výměny názorů s dospělou osobou a častým nesouhlasem s druhým názorem. V tomto období vidí jedinec černobíle, a tak může být větší pravděpodobnost vzniku konfliktů. V tomto období je tedy typická kritika, jak pomyslné autority, vrstevníků tak i sebe samého. Jedná se o období silné sebekritiky. (Vágnerová, 2005) U sebekritiky je důležité, aby jí byly nastaveny správné hranice, bez nich se u jedince mohou vyskytnout například porucha příjmu potravy, nedostatečné sebevědomí nebo naopak pocit nadřazenosti nad okolím. V tomto období hraje, pro správné dospívání, velkou roli, stejně jako v obdobích předešlých, vrstevnická skupina, rodina, škola a volnočasové aktivity. Zatímco rodina má jedinci dávat pocit jistoty, stálosti a bezpečí, vrstevnická skupina nabízí jedinci určitou formu identifikace s druhými a je pro něj zdroj podpory sociální a emocionální. Škola je pro jedince důležitá spíše z pohledu budoucího nasměrování a zařazení jedince. V tomto období je také zapotřebí se sžít s novými rolemi, jako je například právě role dospívajícího, role blízkého přítele, nebo role člena skupiny, do které se jedinec zapojuje. (Vágnerová, 2005)

Období pubescence a adolescence neboli období dospívání je plné změn, převážně těch, které zasahují do sociální oblasti jedince, je proto velice důležité, pro jeho správný následný vývoj, a hlavně pro jeho optimální přechod do dospělosti, mu dát takové podmínky, aby byly uspokojeny jeho potřeby a aby nedocházelo k obtížnostem těžko řešitelným.

2. Možné aspekty zapřičiňující problémové dospívání

Aspektů zapřičiňující problémy v dospívání je opravdu velmi mnoho. Zde uvádím pouze nejzákladnější body, které jedince mohou potkat. Jedná se o zanedbanost jedince,

deprivaci jedince, rizikové chování a poté i následné problémy v chování, poruchy chování a psychické poruchy.

2.1. Zanedbanost

Zanedbaností rozumíme následky, které se projevují při nedostatečném působení výchovných prvků. Dost často se může jednat o prostředí s nízkou socioekonomickou úrovní. Zanedbaný jedinec obvykle prožívá většinu svého života v nedostatečně podnětném prostředí. Jedná se například o prostředí s nedostatkem podnětů, horšími hygienickými návyky a s nevhodnými vzorci chování v rodině, které dítě kopíruje. Toto nazýváme primitivním prostředím. Může zde i pokulhávat školní docházka jedince a tím pádem není ani jeho psychický potenciál řádně podporován. Zanedbalosti tohoto typu se často přisuzoval název většinovou populací označován jako mládež „*mravnostně zpustlá*“. (Dunovský, Matějček, str. 87, 1995)

2.2. Deprivace

Na rozdíl od zanedbanosti se deprivace projevuje jako výsledek dané situace, kdy jedinci nejsou uspokojovány jeho potřeby, kdy se musí jednat o značnou míru neuspokojování působící na jedince po určitou, dostatečně dlouhou, dobu. Můžeme tedy říct, že deprivace je následkem zanedbanosti dítěte. (Dunovský, Matějček, 1995)

Kdysi také vznikaly studie, že ponechání jedince v jakkoli funkční či nefunkční rodině je prospěšnější než sebelepší ústav. Neukázalo se ovšem, že by ústav na situaci v deprivaci dětí měl zhoršující dopady. Spíše se prokázalo, že deprivace byla objevena nejen v ústavech, ale i v dalších prostředích, z toho nejvíce právě v prostředí rodinném. (Dunovský, Matějček, 1995)

2.3. Rizikové chování

Rizikovým chováním myslíme především chování, které představuje pro společnost nebo jedince samotného určitá rizika (Miovský, Bártík, 2010) Jak běžné, tak rizikové chování jedinec využívá k tomu, aby dosáhl cíle, který je pro ně v daném

okamžiku smysluplný. Jedná se o potřebu dosáhnout své vlastní identity. Někteří jedinci k tomu ovšem volí nevhodné způsoby. (Sobotková, 2014) Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy bere jako nejčastější rizikové chování činy:

- *agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimedii, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus rasismus a xenofobie, homofobie*
- *záškoláctví*
- *závislostní chování, užívání všech návykových látek, netolismus, gambling*
- *rizikové sporty a rizikové chování v dopravě*
- *spektrum poruch příjmu potravy*
- *negativní působení sekt*
- *sexuální rizikové chování (Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, online 2016)*

2.4. Problémy chování a poruchy chování

Problémy v chování nazýváme jakékoli problémové a nežádoucí chování, nerespektující sociální normy v dané situaci, zatímco poruchy chování jsou již stanovenou diagnózou jedince. Chování jedince je v tomto případě obvykle dlouhodobé a hůře korigovatelné. (Navrátil, 2011) Velkou část z jedinců, pobývajících ve výchovném ústavu, sužuje buď porucha chování, či porucha psychická. Dále se zde můžeme setkat i s nelegálním užíváním omamných látek, působící na tělo a mysl jedince.

2.5. Příčiny poruch chování a psychických poruch

Psychické poruchy bývají zapříčiněny změnou morfologickou či fyziologickou v naší centrální nervové soustavě. Morfologickou změnou rozumíme změnu stavby, struktury či spojení buněk nervové soustavy. Fyziologickou změnu chápeme zase jako

změnu biochemických procesů probíhajících v centrální nervové soustavě. (Nývtová, 2010)

Psychické poruchy mohou být buď dědičné, po našich rodičích či prarodičích, nebo získané. Získáváme je díky stálým změnám v mozku, jako je změna stavby či změna v biochemických procesech. Změny mohou být buď pozitivní nebo negativní. Když dochází k negativním změnám, může se u jedince vyskytnout psychická porucha. Neopomenutelným prvkem dopomáhající změnám jsou i takzvané vedlejší faktory, které ovlivňují a formují náš život. (Nývtová, 2010)

U jedince s psychickou poruchou je velmi důležité si uvědomit, že mysl a tělo jsou jeden celek. Jakmile dochází ke změně u jednoho, druhé se tomu přizpůsobí a naopak. Změna v jakémkoli mozgovém úseku automaticky vyvolá změnu biochemických procesů v těle a na ty navazuje změna funkce orgánů, což může ovlivnit například tvorbu hormonů v těle. (Nývtová, 2010)

2.5.1. Spolupůsobení příčin psychických poruch

Rizikových faktorů, působících na náš život je mnoho. Například Nývtová (2010) je dělí do tří skupin, a to dědičné dispozice, environmentální vlivy a vnitřní rizikové faktory.

Do dědičných dispozic zahrnuje informace, které jsou zakódovány v genech. Obvykle nedochází ani k zdědění poruchy ze strany jednoho z rodičů, častější bývá vzájemná interakce a propojení dvou sad genů, které nesou částečnou informaci o možné psychické poruše. (Nývtová, 2010)

Environmentální vlivy neboli vlivy vnější, jsou ty, které jedince obklopují. Je to vlastně prostředí, ve kterém žije. Sem spadají například rizikové materiální faktory, kdy jde zpravidla o špatné životní prostředí. Materiální faktory jsou biologické, jako například vliv virů a bakterií, fyzikální, vliv záření, otřesy, vibrace a jiné a chemické, což jsou toxické látky, působící na tělo jedince. Kromě rizikového materiálního faktoru do environmentálních vlivů patří také mezilidský rizikový faktor. Zde hraje hlavní roli problémový mezilidský vztah. Tyto vztahy mohou vyústit až k psychickému traumatu či chronickému stresu. Posledním environmentálním vlivem je nevhodný vzorec chování.

Zde jde o nesprávné vštípení určitého vzorce, ať už třeba pro komunikaci mezi osobami, tak například o schopnost řešit problémy. Jedinec jako dítě vnímá okolní reakce a komunikaci lidí. Učí se pomocí nápodoby, pozorováním. Tímto způsobem může často docházet k nesprávnému vštípení vzorce. U špatně vštípených vzorců chování nemluvíme jen o psychických poruchách, ale také o takzvané poruše chování. (Nývltová, 2010)

Jako poslední skupinu uvádí Nývltová (2010) rizikové faktory vnitřní. Jedná se o okolnosti týkající se jedince samotného. V tomto smyslu jde například o nemoci, somatické problémy, faktory myšlenek, představ, jeho vlastní emoce. Hlavně psychické faktory, jež jsou již zmíněné emoce, představy nebo myšlenky ovlivňují formování jedince a jeho budoucí možné komplikace. (Nývltová, 2010)

2.5.2. Hlavní možné rizikové faktory

Rizikových faktorů, působících na náš život je mnoho. Například Nývltová (2010) je dělí do tří skupin, a to dědičné dispozice, environmentální vlivy a vnitřní rizikové faktory.

Do dědičných dispozic zahrnuje informace, které jsou zakódovány v genech. Obvykle nedochází ani k zdědění poruchy ze strany jednoho z rodičů, častější bývá vzájemná interakce a propojení dvou sad genů, které nesou částečnou informaci o možné psychické poruše. (Nývltová, 2010)

Environmentální vlivy neboli vlivy vnější, jsou ty, které jedince obklopují. Je to vlastně prostředí, ve kterém žije. Sem spadají například rizikové materiální faktory, kdy jde zpravidla o špatné životní prostředí. Materiální faktory jsou biologické, jako například vliv virů a bakterií, fyzikální, vliv záření, otřesy, vibrace a jiné a chemické, což jsou toxické látky, působící na tělo jedince. Kromě rizikového materiálního faktoru do environmentálních vlivů patří také mezilidský rizikový faktor. Zde hraje hlavní roli problémový mezilidský vztah. Tyto vztahy mohou vyústit až k psychickému traumatu či chronickému stresu. Posledním environmentálním vlivem je nevhodný vzorec chování. Zde jde o nesprávné vštípení určitého vzorce, ať už třeba pro komunikaci mezi osobami, tak například o schopnost řešit problémy. Jedinec jako dítě vnímá okolní reakce a komunikaci lidí. Učí se pomocí nápodoby, pozorováním. Tímto způsobem může často

docházet k nesprávnému vstípení vzorce. U špatně vstípených vzorců chování nemluvíme jen o psychických poruchách, ale také o takzvané poruše chování. (Nývltová, 2010)

Jako poslední skupinu uvádí Nývltová (2010) rizikové faktory vnitřní. Jedná se o okolnosti týkající se jedince samotného. V tomto smyslu jde například o nemoci, somatické problémy, faktory myšlenek, představ, jeho vlastní emoce. Hlavně psychické faktory, jež jsou již zmíněné emoce, představy nebo myšlenky ovlivňují formování jedince a jeho budoucí možné komplikace. (Nývltová, 2010)

2.5.3. *Toxické látky a jejich působení*

Toxickou látku chápeme jako cizorodé těleso, určitým způsobem vpravené do těla jedince. Látka pak po určité (různou) dobu působí na tělo a mysl jedince. Působení je velmi odlišné v závislosti na druhu a množství toxické látky, někdy může být nástup pozvolný a mírný, jindy rychlý až okamžitý, v případě nadužití toxické látky dochází až k akutní otravě jedince. (Nývltová, 2010)

3. Klíčové životní kompetence

Bednařík a kol. (2004) používá speciální název, a to životní zručnosti. Zde se můžeme dočíst, že autor rozděluje životní zručnosti do dvou podskupin. První podskupinou je zručnost existenciální a druhá podskupina je zručnost životní. Existenciální životní zručnost, jak už název vypovídá, je schopnost nějakým způsobem ochraňovat svůj život. Jedná se například o informovanost ohledně škodlivosti drog či prevenci při pohlavním styku proti pohlavně přenosným chorobám. Životní zručnosti jsou zručnosti, které dopomáhají ke kvalitnějšímu žití ve společnosti. Kromě činností udržující určitou kvalitu života sem také řadí například prosociální chování, schopnost přemýšlet anebo emocionální inteligence. Tři hlavní okruhy životní zručnosti jsou pro něj

- *Intrapersonální životní zručnosti (osobní úroveň)*
- *Interpersonální životní zručnosti (mezilidské)*

- *Komunitní životní zručnosti (společenské)* (Bednařík a kol. st. 24)

V mém podání se pod slovem životní zručnost skrývají schopnosti, které si jedinec musí osvojit, když se rozhodne osamostatnit se. Jde spíše o praktické věci, které dopomáhají nastavit člověku určitou životní úroveň. Jedná se o schopnost najít bydlení, vést domácnost či žádat o práci. Dále je pro jedince ale i důležitá schopnost komunikace, porozumění, řešení problémů, nebo utváření příjemné atmosféry

3.1. Rozdělení klíčových životních kompetencí

Celkově lze klíčové životní kompetence dělit do spousty skupin a kategorií, jako například výše zmíněné dělení od Bednaříka, či jeho jiná dělení, uvedené v dané knize. (Bednařík a kol., 2004) Nejzákladnějším dělením ovšem zůstává dělení na takzvané soft skills a hard skills.

3.1.1. Hard skills

Skill je v angličtině slovo znamenající schopnost či dovednost. Hard je v anglickém jazyce název pro tvrdý. Jedná se tedy o takzvané tvrdé dovednosti. Hard skills jsou schopnosti, které jsou nějakým způsobem měřitelné. Jsou to také schopnosti, které se dají naučit z učebnic či následováním druhých osob. (Hendarman, online, 2012) Jedná se například o technické schopnosti, schopnosti řešit matematické problémy, počítačové programování, dovednosti v cizím jazyce, nebo také vaření. Jde tedy o vědomosti obecné i specifické danému oboru. V povolání jsou tedy hard skills důležité, pro správný mechanismus plnění práce, pro technické znalosti (Report, online 2023)

3.1.2. Soft skills

Soft je oproti tomu doslovně přeloženo jako měkký. Můžeme v českém jazyce tedy hovořit o takzvaných měkkých dovednostech. Jedná se o dovednosti, které nezahrnují technické nebo hmotné prvky. Jedná se o schopnosti, které určitým způsobem utváří nás, jako jedinečné bytosti. Tyto schopnosti jsou jen těžko měřitelné a jedinec se je obvykle z knih nenaučí. Jde například o schopnost komunikace, naše vnímání společnosti, schopnost řešení konfliktů, samostatnost nebo třeba schopnost naslouchat

druhým. (Alex, online, 2009) V práci si soft skills můžeme tedy představit jako aplikování návyků daného člověka. (Repost, online, 2023)

Jak už bylo výše zmíněno, mezi soft skills řadíme například schopnost komunikace. U komunikace je velice důležitá takzvaná vědomá komunikace. Ta je postavena na třech základních dovednostech člověka. Tyto dovednosti jsou za prvé, schopnost vnímat druhého a to, co nám říká tady a teď. Jiným slovem co nám říká v přítomnosti. Druhá schopnost je schopnost správně se ptát. Jde o kompetenci vhodně složit otázku k tomu, abychom docílili toho, co potřebujeme aktuálně zjistit. Třetí schopností je schopnost podat druhému člověku zpětnou vazbu a naopak, sobě sdělit sebereflexi. (Vykoupilová, 2021)

Mnoho lidí dokonce považuje soft skills za důležitější soubor vlastností pro funkční život. Důvod je takový, že v posledních desetiletích rapidně stoupá obecná poptávka po zaměstnancích, pracujících na postech jednajících s druhými lidmi, jelikož vzniká stále více pracovních pozic, vyžadujících kognitivní, mezilidské a sociální schopnosti. (Lyu, online, 2021)

3.2. Životní klíčové kompetence podle rámcového vzdělávacího programu

Na pojem životní kompetence se můžeme podívat i z pohledu Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (2004, 2005), kdy se v daném dokumentu nachází takzvané klíčové kompetence. Klíčové kompetence jsou souborem schopností, které by měl jedinec ovládat po splnění základního vzdělávání. Kompetencí v daném programu je konkrétně šest a těmi jsou:

- *kompetence k učení*
- *kompetence k řešení problémů*
- *kompetence komunikativní*
- *kompetence sociální a personální*
- *kompetence občanské*
- *kompetence pracovní*
- *kompetence digitální (Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, s. 10-13, 2004,2005)*

Jedná se o okruhy, které v sobě skrývají body, které by jedinec měl splňovat. Vzhledem k aktuální době se do tohoto programu přidala právě šestá, nejnovější kompetence, a to kompetence digitální, která poukazuje na důležitost ovládat digitální zařízení, zapojovat kritické myšlení a odhalovat pravdivé informace na internetu od nepravdivých a mnoho dalšího. Velmi důležité jsou ale i kompetence sociální a personální, které obsahují například připojování k diskusi, tvoření příjemné atmosféry v prostředí nebo spolupráci ve skupině. Kompetence občanská zase zahrnuje respektování druhých a pravidel skupiny, pochopení principů sopečnosti, nebo i zodpovědné rozhodování. (Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2023)

3.3. Sociální gramotnost

Pojem kompetence se někdy také spojuje s pojmem gramotnosti. V návaznosti na naše téma je klíčovým prvkem zejména gramotnost sociální. Kdybychom tedy byli konkrétní a zajímali se pouze o sociální gramotnost, tak tu bychom mohli definovat jako *„soubor dovedností, opírající se o určité znalosti. Ty jsou však funkční jen tehdy, pokud skutečně pozitivně ovlivňují chování jedince. Sociální gramotnost je možné vymezit především výčtem souborů určitých gramotnostních dovedností, jako například: sebezpoznání, seberegulace, a sebeorganizace.“* (ČŠI, Metodika pro hodnocení rozvoje sociální gramotnosti, s. 3, 2015)

3.4. Klíčové životní kompetence ve výchovném ústavu

Vztah mezi výchovnými ústavu a připraveností dívek na samostatný život je téma, které vyžaduje značnou pozornost. Výchovné ústavy mají za úkol poskytnout dívkám stabilní a podpůrné prostředí, ve kterém mohou rozvíjet svůj potenciál a získávat dovednosti nezbytné pro jejich budoucí samostatnost. Existuje několik faktorů, které mohou ovlivnit připravenost dívek na samostatný život. Jedním z nich je kvalita výchovy poskytované výchovnými ústavu. Je důležité, aby dívky získaly základní dovednosti, jako je pečování o sebe, zvládání financí nebo hledání zaměstnání. Výchovné ústavy by měly také podporovat rozvoj emocionální stability sebevědomí, které jsou nezbytné pro úspěšné fungování ve společnosti. Dalším faktorem je podpora ze strany rodiny. Rodinná podpora vytváří důvěru a pocit sounáležitosti, které jsou pro

samostatnost důležité. Výzvou pro zdravý a správný přechod dívek z výchovného ústavu do samostatného života může být i negativismus společnosti a stigma spojené s touto zkušeností. Je důležité, aby společnost přijímala dívky, které vyrůstají v rámci výchovných ústavů, a poskytovala jim podporu a příležitosti, které jim umožní plně se zapojit do společnosti. (Matoušek, 2011)

Celkově je důležité, aby výchovné ústavy poskytovaly dívkám prostor a zdroje pro rozvoj dovedností, které jim pomohou při samostatném životě. Spolupráce mezi výchovnými ústavu a rodinou je klíčová pro úspěšný přechod dívek do samostatného života. Čím lépe jsou dívky připravené a podporované, tím větší je pravděpodobnost, že dosáhnou svého plného potenciálu a budou úspěšnými a samostatnými jedinci ve společnosti.

4. Ústavní výchova

4.1. Výchovný ústav

Jedná se o instituci zřízenou ministerstvem školství. Výchovný ústav je zařízení, ve kterém se vyskytuje mládež obvykle se závažnými poruchami chování, kterým je nadále poskytována adekvátní péče, takzvaně preventivně výchovná péče. U těchto jedinců musela být soudně nařízená ústavní či ochranná výchova nebo bylo určeno předběžné opatření. Jedinci zde jsou od doby ukončení povinné školní docházky do osmnácti případně devatenácti let. (Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy 2019) U jedinců, pobývajících ve výchovném ústavu, musí být zajištěny základní body jako například právo na výchovu a vzdělávání, které má každé dítě díky mezinárodní smlouvě o lidských právech a svobodách. Musí být utvářeny podmínky napomáhající k zdravé sebedůvěře jedince a dále se zde dbá i na rozvoj citové stránky, jenž mu umožňuje schopně se účastnit ve společnosti. Zaměstnanci by měli s jedincem zacházet přístupem možnosti kompletního harmonického rozvoje jedince a také dbát na jeho potřeby vzhledem k aktuálnímu věku. (zákon 109/2002 Sb.)

Těmto jedincům je pak následně poskytováno takzvané plné zaopatření. Plným zaopatřením se rozumí hrazení nákladů na stravování, ubytování, oblečení, ale také zaplacení školních pomůcek, cesty za školou či placení zdravotních služeb a léků. Patří sem ale také kapesné, které jedinec dostává a takzvaná věcná pomoc, kterou jedinec

dostane při zletilosti, když odchází ze zařízení. (Gov, online, 2021) Výchovný ústav jedinci může zprostředkovat i zaplacení nákladů na soutěže, různou kulturní či uměleckou činnost nebo poskytuje také zaplacení určitých potřeb pro adekvátní vyplnění volného času. (zákon 109/2002 Sb.)

Výchovné ústavy jsou zřizovány zvlášť pro dívky a chlapce. Může být také možnost umístění dívky do výchovného ústavu pro nezletilé matky s dětmi. Výchovný ústav je nejen vzdělávacím a výchovným institutem, ale také speciálně pedagogickým, sociálním, a nabízí i psychologickou péči. (Šance dětem, online, 2023)

4.2. *Vzdělávání*

Pro jedince, jejichž porucha chování je natolik závažná, že nemohou být zařazené do jiné školy, poskytující středoškolské vzdělání, může zřizovatel zřídit svou školu, jako součást zařízení. Pro jedince, kteří nedosáhli ani základního vzdělání či aspoň základů vzdělání, najde zařízení odpovídající vzdělávacímu programu. (vyhláška 109/2002 Sb.) U výchovných ústavů se tedy mohou vyskytovat i praktické školy či odborná učiliště. Pokud jedinec chce a je schopen chodit na jinou školu, je mu umožněno docházet na učiliště nebo střední školu v regionu. Výchovný ústav může jedinci nabídnout také různé rekvalifikační kurzy. (Šance dětem, online, 2023)

4.3. *Výchovné skupiny*

Systém ve výchovném ústavu je nastaven na organizační jednotky takzvané výchovné skupiny. Výchovná skupina je skupina jedinců/děti, kteří jsou vybráni se zřetelem na jejich potřeby vzdělávací, zdravotní a hlavně výchovné. Skupina obsahuje vždy nejméně pět a nejvíce osm dětí. Takovýchto skupin může mít výchovný ústav až šest. (zákon 109/2002 Sb.)

Dělení skupin ve výchovném ústavu je zásadním prvkem pro organizaci a efektivní provoz tohoto zařízení. Cílem dělení je zajistit optimální rozložení dětí do skupin s ohledem na jejich potřeby a specifické požadavky. (Jedlička, 2015) Zásadním aspektem je zohlednění chování a sociálních dovedností dětí. Výchovné ústavy se často snaží řídit procesem dělení skupin tak, aby spolu byly děti s podobnými potřebami a schopnostmi.

Tímto způsobem se vytváří prostor pro vzájemnou podporu a rozvoj sociálních interakcí mezi jednotlivými členy skupin. (Jedlička, 2015)

Je důležité podotknout, že dělení skupin ve výchovném ústavu není pevně daný proces a může se v průběhu času měnit a přizpůsobovat aktuálním potřebám dětí. Zajištění optimálního rozložení dětí do skupin je zásadní pro dosažení efektivního vzdělávání, sociálního rozvoje a celkového blahobytu dětí v rámci výchovného ústavu. (zákon 109/2002 Sb.)

4.4. Na co mají jedinci ve výchovném ústavu nárok

To, na co mají jedinci ve výchovném ústavu nárok se zakládá na respektování jejich osobnosti a důstojnosti. Dívky mají právo na rovné zacházení bez ohledu na pohlaví, rasu, náboženství či sociální postavení. Mají právo na bezpečné a vhodné prostředí, které podporuje jejich rozvoj. Taktéž mají právo na zdravou výživu, rekreaci a volný čas. (zákon 109/2002 Sb.)

Dalším důležitým právem dívek ve výchovném ústavu je právo na vzdělání. Výchovné ústavy mají povinnost zajistit jedincům přístup k odpovídajícímu vzdělávacímu programu a poskytnout jim podporu při jejich studiu. Jedinci by měli mít možnost vybírat si svou budoucí profesní dráhu a naučit se dovednostem, které jim pomohou při začlenění do společnosti. (zákon 109/2002 Sb.)

Dalším právem dívek ve výchovném ústavu je právo na osobní soukromí a ochranu proti jakémukoliv druhu zneužívání či násilí. Dívky by měly mít právo na soukromí a respektování osobního prostoru. Výraznou součástí práv je také právo na informace. Dívky by měly být informovány o svých právech a možnostech, které se jim naskýtají při opouštění výchovného ústavu a přechodu do samostatného života. (zákon 109/2002 Sb.)

Neopomenutelným právem, které dívky mají je právo na takzvané zajištění plného přímého zaopatření. Plným přímým zaopatřením se rozumí poskytování stravy, ubytování, ošacení jedince, zaopatření učebních potřeb a pomůcek, úhrada nákladů, jenž jsou nezbytně nutné pro vzdělávání jedince, dále zaplacení nákladů na zdravotní služby, jako například léky. Patří sem ale také poskytování kapesného jedinci či osobní dary. V neposlední řadě se jedná například o náklady na rekreační činnost jedince, což mohou

být volnočasové sporty, koníčky, soutěžní akce či činnosti kulturně založené. (zákon 109/2002 Sb.)

Jedinec z výchovného ústavu má též právo na podporu a pomoc ze strany výchovného ústavu po ukončení pobytu v zařízení. (zákon 109/2002 Sb.)

4.5. Povinnosti jedinců ve výchovném ústavu

Stejně jako mají jedinci svá práva ve výchovném ústavu, mají též své povinnosti. Povinnosti jedinců ve výchovném ústavu jsou stanoveny s ohledem na udržování řádu a disciplíny, svépomoc a vzájemnou solidaritu. Jedinci se musí řídit pravidly a pokyny výchovného ústavu, aby se zajistilo bezpečné a příznivé prostředí pro jejich vzdělávání a vývoj. Jednou z hlavních povinností je dodržování vnitřního řádu výchovného ústavu. (zákon 109/2002 Sb.)

Další povinností jedinců ve výchovném ústavu je dbát na osobní pořádek, neničit cizí majetek a respektovat práva dalších lidí a podporovat vzájemnou toleranci a úctu. (zákon 109/2002 Sb.)

Jedinec ve výchovném ústavu má dále povinnost na žádost ředitele vydat předměty, které jakýmkoli způsobem ohrožují život jeho samotného či ostatních. Musí se také na výzvu podrobit zkoušce, zadli není ovlivněn některou z návykových látek. (zákon 109/2002 Sb.)

Ve výchovných ústavech je stěžejní, aby celková pravidla byla jasně formulována a respektována. Pouze tak lze daným jedincům poskytnout podmínky pro jejich další rozvoj a přípravu na samostatný život mimo ústav. Je důležité, aby personál ve výchovných ústavech byl adekvátně školen a zajišťoval vstřícné a podporující prostředí pro dívky. To vše je nezbytné pro dosažení cíle těchto institucí. Poskytnout naději na lepší budoucnost a plnohodnotné začlenění dívek do společnosti.

4.6. Preventivní opatření zařízení

Vzhledem k tomu, že se ve výchovném ústavu nacházejí jedinci se soudem uloženou ochranou výchovou, je nutno použít speciální prostředky a pomůcky pro zabránění útěku jedince ze zařízení. Dále si ředitel instituce může rozhodnout, o zřízení

audiovizuálních systémů, za předpokladu následného zvýšení bezpečnosti dětí, bezpečnosti zdraví zaměstnanců či ochrana svěřeného majetku. (zákon 109/2002 Sb.)

4.7. Zaměstnanci

Ve výchovném ústavu působí řada zaměstnanců, kteří se aktivně podílejí na procesu výchovy a poskytování vzdělání svým svěřencům. Jejich práce je zaměřena na podporu a vedení mladých lidí, kteří se ocitli v obtížné životní situaci. Ve výchovném ústavu se zaměstnanci angažují ve více oblastech. Jedním z klíčových týmů je pedagogický sbor, který se skládá z odborných pedagogů. Tito zaměstnanci se podílejí například na organizaci vzdělávacích aktivit a sledování akademického a jiného pokroku svěřenců. (Národní pedagogický institut české republiky, 2023)

Další důležitou součástí zaměstnanců ve výchovném ústavu jsou sociální pracovníci. Jejich hlavním cílem je poskytovat individuální podporu a pomáhat svěřencům překonávat osobní a sociální obtíže. (Národní pedagogický institut české republiky, 2023)

Kromě pedagogických a sociálních pracovníků lze můžeme též najít psychologa, jehož působení je stěžejním pro správnou funkci výchovného ústavu. Tito zaměstnanci vedou terapeutické rozhovory, poskytují psychologickou podporu a spolupracují s rodinami mladých lidí. Jejich úsilí je zaměřeno na podporu pozitivního vývoje svěřenců a přípravu na jejich budoucí reintegraci do společnosti. Odborníci se zaměřením na vývoj pedagogicky pracují s jednotlivými svěřenci, aby podpořili jejich celkový rozvoj a přípravu na budoucí profesní dráhu. (Národní pedagogický institut české republiky, 2023)

Neméně důležitou rolí mají také zdravotnický personál a odborníci se zaměřením na vývoj mladých lidí. Zdravotničtí pracovníci zajišťují pravidelné zdravotní kontroly nebo poskytují nezbytnou lékařskou péči. Vedle těchto klíčových pozic má výchovný ústav také další zaměstnance, jako jsou administrativní pracovníci a technický personál, kteří zajišťují chod instituce. Jejich práce je nezbytná pro správné fungování ústavu a zajištění dostatečného prostředí pro výuku a výchovu svěřenců. (Národní pedagogický institut české republiky, 2023)

Zaměstnanci jednají vždy v zájmu dítěte. Pedagogickým pracovníkem ve výchovném ústavu může být pouze osoba, která splňuje takzvaný předpoklad psychické způsobilosti. Ta se zjišťuje psychologickým vyšetřením. Prokazuje se před přijetím zaměstnance do žádané pozice a dále také v průběhu pracovního poměru vzniknou-li určité pochyby o stálé platnosti již jednou vzniklých testů. Tyto pochyby nastupují například u podezření na násilí na dětech, jak fyzické, tak psychické. V tomto případě si ředitel vyžádá nový posudek z psychologického vyšetření a dá na jeho absolvování pracovníkovi přiměřený čas. (zákon 109/2002 Sb.)

4.8. Etoped

Jak již bylo výše zmíněno, ve výchovném ústavu se nachází i pozice takzvaného etopeda. Průchův pedagogický slovník charakterizuje etopeda jako jedince, který dbá na optimální výchovu či převýchovu jedinců, kteří jsou sociálně narušení, dle slovníku jiným názvem obtížně vychovatelní. (Průcha, 2013) Bělík etopeda popisuje jako člověka, jež se zabývá edukací, resocializací, intervencí a snahou o lepší budoucnost jedinců s poruchou emocí nebo poruchou chování, či jedinců, kteří mají určité predispozice k těmto poruchám. (Bělík, 2017) Dle Vojtové jde zase o jedince, který poskytuje jedincům s poruchou chování dostatečnou edukaci. (Vojtová, 2013)

V souhrnu můžeme říci, že etoped ve výchovném ústavu poskytuje péči osobám tří základních cílových skupin, a to jedincům s rizikovým chováním, jedincům s problémy v chování a jedincům s poruchou chování. (Bělík, 2017)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

Jako svou bakalářskou práci jsem si zvolila téma: připravenosti dívek z výchovných ústavů na samostatný život. Bakalářská práce má dvě části, a to teoretickou a praktickou. V praktické části bakalářské práce jsem se snažila zachytit pocity dívek z jejich odchodu, jejich schopnost uvažovat o samostatném žití, ale i to, zdali se cítí dostatečně připraveny ze strany výchovného ústavu a zdali jim výchovný ústav dopomáhá ve snadnější cestě k samostatnosti. Zaměřila jsem se také na teoretické znalosti například v okruhu chodu domácnosti nebo určité úrovně finanční gramotnosti.

Toto téma mě zajímalo už jen kvůli aktuálním debatám veřejnosti o nevhodnosti umístování dětí do ústavní péče a chtěla jsem tímto způsobem zjistit, zda se jedná doopravdy o, pro dítě, nevhodné prostředí. Většina dívek z výchovného ústavu pochází z v neúplných rodinách, v pěstounské péči, v péči prarodičů, nebo své rodiče již vůbec nemají. Do výchovného ústavu byly umístěny soudem po nařízení ústavní či ochranné výchovy.

5. Metodika bakalářské práce

5.1. Hlavní výzkumný cíl

Mým hlavním výzkumným cílem je analyzovat prostředí výchovného ústavu ve vztahu k dostatečnosti přípravy na samostatný život.

5.2. Vedlejší výzkumný cíl

Vedlejším výzkumným cílem je vyhodnotit domněnky a názory dívek na dostatečnost přípravy na samostatný život ze strany výchovného ústavu.

5.3. Výzkumné otázky

Výzkumná otázka k hlavnímu cíli: Jaké kompetence potřebné pro samostatný život si dívky ve výchovném ústavu rozvíjejí?

Dílčí výzkumná otázka: Jak tento rozvoj probíhá?

Výzkumná otázka vedlejšího cíle: Jak svou kompetenční připravenost hodnotí samy dívky?

5.4. Zdůvodnění druhu výzkumu

Pro svou bakalářskou práci jsem si zvolila kvalitativní výzkum. Kvalitativní výzkum mi pomáhá lépe proniknout do problematiky dívek a do jejich pocitů a domněnek. Kvalitativní výzkum je založen na sběru dat bez nutnosti zadání proměnných a hypotéz. Jde v něm o hloubkové zkoumání námi určeného jevu a snahu o co největší sběr informací. Po sběru dat výzkumník pátrá po opakujících se rysech ve výpovědi dívek a dané rysy poté dává dohromady a snaží se zformulovat určité předběžné závěry. (Švaříček, Šed'ová, 2007)

Ve svém výzkumu se nejvíce opírám o rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, jelikož ho považuji za základní a důležitý bod pro rozvoj osobnosti člověka. Základním vzděláváním musí projít každý člověk a tím pádem jím prošly i dívky z výchovného ústavu, tudíž se měly s kompetencemi uvedenými v tomto programu již setkat a do určité míry je ovládnout.

5.5. Výzkumný vzorek

Mými respondentkami byly dívky z výchovného ústavu. Věková hranice u všech dívek byla sedmnáct let, kdy se v dosažení plnoletosti lišily pouze v řádu měsíců. Jednalo se tedy o dívky, které v blízké době, a to nejdéle jednom roce, čeká odchod z výchovného ústavu a začátek samostatného života. Dívek bylo v rozhovoru dohromady sedm. Jednalo se jak o dívky s rodinou podporou, tak o siroty nebo dívky z pěstounské péče. Vzhledem k anonymitě údajů neuvádím jména ani město, kde výzkum probíhal. Dívky jsem si pro lepší orientaci rozdělila podle číslovky a to: dívka č. 1, dívka č. 2, dívka č. 3, dívka č. 4, dívka č. 5, dívka č. 6. a dívka č. 7.

5.6. Volba výzkumných metod a technik

Svůj výzkum jsem utvořila na základě polostrukturovaného rozhovoru. Jedná se o nejčastěji používanou variantu sběru dat při kvalitativním výzkumu. Můžeme říct, že

se jedná o soubor otevřených otázek, na které se badatel ptá dívek, nejčastěji v poměru jeden na jednoho. Jedná se o osobnější, internější a detailnější data než u dotazníkového setření, ovšem na úkor toho, že badatel investuje více času a má mnohem méně respondentů. Z tohoto důvodu bývá tento typ bádání více subjektivní (Švaříček, Šed'ová, 2007)

Dopomocí při rozhovorech s dívkami mi byl diktafon, pro možnost nahrávání komunikace s dívkami, po uděleném souhlasu. Dále jsem využívala papír s tužkou, pro dodatečné poznámky, například v řeči těla dívky či v její mimice.

5.7. Znění otázek polostrukturovaného rozhovoru

Své otázky jsem strukturovala a tvořila za pomoci Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Základní vzdělávání jsem zvolila, jelikož dívkám bylo sedmnáct let, neměly hotové střední školy nebo odborná učiliště a dosavadní dosažené ukončené vzdělání bylo u všech dívek základní. Ve svém rozhovoru jsem tvořila otázky, aby korespondovaly s klíčovými kompetencemi uvedenými v Rámcovém vzdělávacím programu a to konkrétně: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence občanské, kompetence pracovní a kompetence digitální. (RVP ZV, 2023) Kompetence nebyly v rozhovoru ukotveny stejnou měrou, některé se v rozhovoru nachází pouze okrajově, jiné jsou v rozhovoru skryté, jiné zase mají vedoucí funkci. Pro své bádání pro mě byly hlavní převážně schopnosti skrývající se za kompetencí komunikativní a sociální a personální, prostor jsem ale dala i kompetenci k řešení problémů nebo kompetenci nejnovější, a to kompetenci digitální.

5.8. Vzor rozhovoru:

- Souhlasíš s nahráváním rozhovoru?

Vztahy dívek mezi sebou a s druhými

- Jak tu vnímáš vzájemné vztahy?
- Máš zde kamarádku?

- Myslíš si, že se z někým odsud budeš stýkat i po odchodu z VÚ?
- Jaké máš pocity z odchodu z VÚ? (těšíš se, obáváš se něčeho?)
- Jaký máš vztah s rodinou, jsou ochotní ti pomoci při samostatném životě?
- Jak probíhá tvůj všední den?
- Máš nějaké záliby? Jak trávíš svůj volný čas?
  - Dokážeš si představit místo toho trávit svůj čas v práci a starostí o domácnost?

Domácnost a bydlení

- Víš, co musíš umět pro správný chod domácnosti (co tam podle tebe patří)?
  - které z domácích prací si myslíš, že ti jde nejlépe, která tě nejvíce baví?
  - Je nějaká, o které si zase myslíš, že v ní nejsi nejsilnější?
- Dopomáhají ti v odchodu vychovatelé/pracovníci VÚ? (hledání bydlení, práce, peníze)
- Docházíš pravidelně na lékařské kontroly?

Škola a studium dívek

- Kam chodíš na školu?
  - Baví tě tento obor?
  - Chtěla bys v tomto oboru pokračovat?
- měla si už někdy brigádu? (jakou?)
- Už si přemýšlela o svém povolání?
- Kde bys hledala volná pracovní místa?
- myslíš, že bys dokázala sepsat životopis?
  - Co je podle tebe důležité napsat do životopisu?

Finanční gramotnost

- Zvládáš si zde šetřit?
- Dopomáhají ti vychovatelé učit se nějak dávat peníze stranou?
- Co z věcí na sebeobsluhu si zde kupuješ sama?
- Za co nejvíc utrácíš?

- Kdybys finančně nezvládala situaci, byla bys ochotna si vzít půjčku? (jaké bys hledala ideální místo na půjčení)
- kolik podle tebe stojí potraviny pro člověka na týden?
- Víš, jaké měsíční výdaje se musí platit při samostatném bydlení?
- zajišťoval ti výchovný ústav bydlení?
- Víš, kolik se tak pohybuje cena nájmu? (v dané lokalitě)

Závěrečné otázky na pochopení problematiky odchodu z pohledu dívek

- Myslíš, že tě výchovný ústav připravuje na odchod dostatečně?
  - Co třeba nabízí?
  - Co bys ocenila, aby výchovný ústav pro tebe dělal, co doteď nedělá?
- Máš z něčeho ohledně samostatného bydlení obavy? Z čeho?

6. Průběh získávání dat

Data pro svůj výzkum v bakalářské práci jsem získávala od prosince 2022 do února 2023. Začala jsem emailem řediteli instituce s žádostí o možnost uskutečnit s dívkami rozhovor, kde byl upozorněn na naprostou anonymitu jak dívek, tak instituce samotné. Po odsouhlasení jsem uskutečnila dvě návštěvy výchovného ústavu, kdy jsem při první návštěvy provedla tři rozhovory a u návštěvy druhé zbylé čtyři rozhovory.

Návštěvy probíhaly v odpoledních hodinách mezi druhou a čtvrtou hodinou. Rozhovory se konaly buď v kanceláři etopeda, která mi byla poskytnuta nebo na pokojích dívek, podle toho, zda byl prostor a soukromí na pokoji, ale také podle preference dívky, kde se mnou chce rozhovor vést.

Na začátku rozhovoru jsem se dívek vždy ptala na souhlas s nahráváním, všech sedm dívek mi souhlas dalo, a tak jsem mohla nahrát náš rozhovor a plnohodnotně jej poté přepsat.

Délky rozhovorů se lišily podle výřečnosti dívek. Nejkratší trval šestnáct minut, nejdelší dvacet devět, zbylé byly průměrné, kolem dvaceti minut. Dívky jsem vždy

upozornila, že se jedná o anonymní sběr dat, že nebude nikde uvedeno jejich jméno ani z jaké instituce jsou. Dále jsem jim řekla, že mají možnost vždy rozhovor ukončit, nebo mi povědět, že nemají zájem na otázku odpovídat. Informaci jsem ještě opakovala v polovině rozhovoru, aby se dívka nemusela cítit nepříjemně.

Pro lepší klima a příjemnější průběh rozhovoru jsem jim hned na začátek nabídla tykání, od toho se také odvíjí struktura rozhovoru. Doufala jsem, že za těchto podmínek pro ně nebude rozhovor tak nepříjemný.

Na závěr jsem jim dala ještě pár otázek, kde mohly dát zpětnou vazbu výchovnému ústavu, a to konkrétně informaci, za co jsou dívky ústavu věčné v tom, co pro ně dělá a pak co by mohl ústav pro lepší pocit dívek ještě zlepšit.

7. Způsob zpracování dat

Doslovné rozhovory jsem v úvodu přepsala z nahrávky v diktafonu do písemné podoby. Rozhovory jsem si poté několikrát pročetla, aby si lépe ukotvila jednotlivé odpovědi dívek a abych se poté snáze orientovala. Jak jsem si rozhovory pročetla, začala jsem si tvořit své kódy a nadpisy pro určité odpovědi a reakce dívek a následně dané kódy dávat do předem určených kategorií. Kategorie nevychází přímo z dat, ale stanovila jsem je dopředu na základě poznatků uvedených v teoretické části. Hovoříme tedy o takzvané obsahové analýze. Kategorie jsou utvořené podle, pro mě, stěžejních bodů, které jedinec potřebuje pro adekvátní osamostatnění. Korespondují s klíčovými kompetencemi v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání. (2023). Dané kategorie také napomáhají k zodpovězení výzkumného cíle, který jsem si dala na začátku práce. Utvořila jsem si tedy vícero podkategorií, které jsem poté seskupila do jedné hlavní kategorie. Kategorie nejsou striktně odděleny, některé otázky mi seděly do vícero kategorií a vzájemně se tak prolínaly.

8. Vyhodnocování dat

Pomocí ve vyhodnocování dat mi byly utvořené kategorie, do kterých spadaly následné kódy. Kategorie byly následující:

Tabulka č. 1: Přehled kategorií pro vyhodnocování dat

Název kategorie	Kódy spadající do dané kategorie
Sociální vztahy	vzájemné vazby, bližší vazby, rodina, nedůvěra
Vzdělání	aktuální postavení, vize do budoucna
Finanční gramotnost	zkreslené vidění, vidina, neangažovanost, obzor
První domácnost	bydlení, domácnost, režim, řád
Pomoc ze strany výchovného ústavu	vnímavost dívek, neangažovanost, uvědomění

8.1. Sociální vztahy

Do této kategorie patří kódy: vzájemné vazby, bližší vazby, rodina, nedůvěra

Do této kategorie patří podkapitoly: rodina, přátelé, okolí

V této části jsem se snažila zjistit, jaké vztahy mají vlastně dívky ve výchovném ústavu mezi sebou, jak je samy vzájemně jako skupina vnímají. Dále jsem se snažila zjistit, zdali jsou schopné důvěry a přátelství. V poslední řadě jsem se soustředila na rodinné vztahy a na názory dívek o schopnosti rodiny vypomoci dívce v osamostatňování.

Ohledně vzájemných vztahů mi vypomohla otázka, jak vlastně vnímají vzájemné vztahy, jaká u nich panuje atmosféra na skupině. Odpovědi na tuto otázku se u dívek lišily v závislosti na jejich schopnostech vytvořit si přátelskou vazbu a pustit k sobě blíže osobu. Z této části rozhovoru se utvořily dvě skupiny dívek, nahlížející na klima odlišně. S přípuštěním si někoho blíže k tělu měla část dívek problém, konkrétně se jednalo o tři dívky. Odpovědi na otázku, jak vnímají vzájemné vztahy, byly následující, například dívka č. 4: „Mě to, já se moc do společenských věcí, jakože nezapojuju, ale nemám potřebu se jako zapojovat, protože mám na vše svůj názor a nechci to jakože, když to řeknu takhle, tak nechci zapadnout do špatný party, tak si vždy najdu pár lidí, kterým věřím.“ Dívka č. 5 zase odpověděla...Jakoby no nevím, nevnímám to. Soustředím to hlavně na sebe.“ Následovala má otázka, jestli zde má nějakou

kamarádku ... „Tady se nedají hledat kamarádky, protože tady stejně odejdeš a pak už je nikdy neuvidíš. Třeba jo, ale podle mě jde o to soustředit se sama na sebe. Co já bych se měla soustředit na ostatní, tak sama ze sebe nic neudělám.“ Podobného názoru byla i dívka č. 2, která odpověděla... „Teďkon tu jsou vztahy mezi dětma dost dobrý, řekla bych až podezřelý na to, jak je to dobrý.“ Máš zde kamarádku? „Mám, mám, ale ne dobrou, protože ty se tu nescháněj.“

U dvou dalších dívek. byla cítit výrazná ambivalence, kdy buď souhlasily s dobrým klimatem, ale posléze přešly k popisu problémového chování, nebo byla výrazná jejich nedůvěra k aktuálnímu klimatu. To mi vyplývá z odpovědi dívky č. 1 ... „Jo jasný, tak je to úplně suprový. Jen teda tady je holčina, se kterou mám trošku problém skrz její chování, že si trošku hraje na něco, ale pochopila potom, co skončila v nemocnici, že to úplně není fajn.“ Či odpověď dívky č. 3: „No jak kdy, je to jako dobrý s holkama, ale občas na sebe máme nervy a tak.“ Nebo další odpověď... „Některý jsou fajn, některý zase řeknou „drž papulu, nebo skončíš na JIPce“. Na našem oddělení je to fajn, ale když přijde někdo jiný, tak je to blbý.“ Zbylé dvě dívky popsaly, že jsou aktuální vztahy relativně v pořádku.

Druhým bodem, co jsem se pokoušela v rozhovoru dozvědět byla **schopnost rodin dívek jim vypomoci**, zdali mají dívky, **na koho se obrátit po odchodu** z výchovného ústavu, nebo zda budou na vše samy a budou se muset spoléhat jen na sebe. Po rozhovorech se mi zde utvořily tři skupiny, do kterých dívky spadaly. První skupina byly dívky, které mají, na koho se obrátit a z rozhovoru s nimi mi přišlo, že jejich pomoc bude bez výhrad a dívce se budou snažit vypomoci za jakékoliv situace. Vyplývá to například z odpovědi dívky č. 1... „Asi po dvou měsících, co jsem byla na útěku jsem se ozvala babičce, která jako mě má jako pěstoun a omlouvala jsem se jí za to, jak jsem se k ní chovala, protože jsem jí byla schopná říkat slova a věci, který fakt hodně bolejí i mě a nevím, jak jsem mohla být schopná vypustit tohle z pusy. Pochopila to a když vidí, že se fakt chci změnit a vytáhnout a fungovat tak mi pomáhá a posílá peníze. Volá mi často, posílá mi věci, a ještě mi chce něco dalšího posílat. Takže pomáhaj mi hodně.“ V rozhovoru s touto dívkou jsem se v názoru utvrdila i po otázce netýkající se primárně rodinných vztahů a to, zdali si je pro ni důležitý bod šetřit peníze na budoucí život, kdy odpověď byla „No, tak jo, ale zatím jsem furt v takový tý fázi kdy, když nemám, tak stačí zavolat babičce a ta pošle.“ Druhou skupinou byly dívky, které se po odchodu mají na koho obrátit ať už na rodiče, či pěstouny, ale jejich pomoc

je nějak podmíněná, buď správným chováním dívky, její snahou, nebo prosbou o pomoc ze strany dívky. Vyplývá to například z odpovědi dívky č. 3 jako... „No domů si mě prý nevezmou, ale pokud budu studovat, tak mi budou platit alimenty, jinak co jsem tady, tak si mě občas vezmou na víkend a doufám, že mi budou schopný poradit, jak a co zařídit, když nebudu vědět.“ Nebo odpověď dívky č. 5 ... „S rodinou to mám teď kon takový, je to takový všelijaký. Jako jsme v kontaktu, a máma s tátou by mi poradili, pokud bych potřebovala a pomůžou mi to asi jo, ale musím chtít já.“ Nebo odpověď dívky č. 2... „Teta by mi ráda pomohla, bratr by mě u sebe nechal též, ale u něj je to těžší, on je línej pracovat, něco dělat doma. Tomu uklízí v domě teta, a to už je dospělej. Mámu nemám, ti zemřeli oba.“ Do třetí kategorie spadají dívky, u kterých po rozhovoru vyplynulo, že jim rodina nepomůže... „Nepomůžou.“ nebo dívky, které při mé otázce, jaký mají vztah s rodinou vypověděly, že by se radši obrátily na někoho jiného, jako například dívka č. 6... „To nevím. Spíš bych hledala v problému někoho jiného.“. Nebo odpověď dívky č. 1: „Ne, nepomůžou.“.

8.2. *Vzdělání*

Další kategorií je téma škola, které skrývá tyto kódy: aktuální postavení, vize do budoucna

Do této kategorie patří podkapitoly: škola, práce, budoucnost

V této kategorii jsem se zaměřovala na školní docházku dívek, jejich zájem o daný obor. Dále mě zajímaly teoretické znalosti v tvorbě životopisu, který je potřebný při žádosti o své budoucí povolání.

Vzdělání je důležitým aspektem pro možný budoucí kvalitní život. Nemůžeme říci, že se jedná o jedinou a nejdůležitější složku kvalitního života, můžeme ale říci, že vzdělání dopomáhá k tvorbě hodnot jedince. **Vzdělání** je též důležité pro **následné umístění na trhu práce** a pro získání optimálně placené pracovní pozice, která zároveň bude i jedinci vyhovovat. Téma škola rozdělilo dívky přibližně na polovinu. Tři dívky, konkrétně dívka č. 1, dívka č. 2 a dívka č. 3 žádnou školu aktuálně nenavštěvují a čtyři zbylé do školy chodí, z toho dívka č. 5 chodí do školy mimo výchovný ústav na učiliště. Všechny tři dívky do školy v minulém čase docházely, ukončily ovšem samy studium, nebo jim bylo ukončeno školou. Důvod byl u všech obdobný, a to nedostatečné

docházení do školského zařízení a neplnění si školních povinností. Všechny ale mají zájem znovu se do školy vrátit. Výchovný ústav nabízí dvouletý obor, zaměřující se na úklid prostor, nácvik pomocných prací v kuchyni, nebo také nácvik praní, žehlení a úpravy prádla. Co se týkalo nadšení pro vybrané obory, můžeme opět dívky rozdělit na dvě části. Kdy pouze dívka č. 4 byla schopna říct, že jí vybraný obor baví, zatímco tři zbylé, konkrétně dívka č. 5, dívka č. 6 a dívka č. 7 ho braly spíše jako svou povinnost. Po bližším dotazování, kdy mě zajímalo, proč jsou dvě dívky na oboru, který je nebaví, mi z rozhovoru vyplynulo, že po konzultaci mezi dívkou a výchovným ústavem daná škola vyšla jako nejlepší možné řešení pro ni. Dívka č. 5 mi odpověděla neobvykle a to: „No tak jako, dá se to, jako, musí mě to bavit.“ Odpověď mi přišla nucená, neměla jsem z dívky pocit, že jí vybraný obor baví, ale že na něm je, protože to tak má být. Z tohoto důvodu jsem jí dala do kategorie k dívkám, které obor nebaví, jelikož odpověď byla sice povrchově kladná, ale v jádru s ní dívka dle mého názoru nesouhlasila. Dále mě překvapily u dívek jejich vidiny do budoucna, většina dívek byla při zemi a držela se odpovědi jako kosmetička, cukrářka. Našly se zde ale také dívky, jejichž odpověď byla policistka či záchranářka.

Důležitým bodem v této kategorii byla i **otázka předešlých brigád** dívek. Brigády jedince připravují na budoucí povolání. Jedinec si díky brigádě vyzkouší komunikační a dorozumivací schopnosti, pracovní režim, práci s lidmi, ale také dává možnost si vyzkoušet jaké to je, pracovat pro získání peněz a ukazuje, jak náročné někdy může být si peníze vydělat. Brigáda je důležitým prvkem jedince v dospívání, jelikož dodává výše zmíněné benefity i strasti. U dívek z výchovného ústavu, to platí též. Z mého zjišťování vyplynulo, že pouze dívka č. 1 a dívka č. 5 měly někdy v životě brigádu. U obou dívek se jednalo o brigádu v restauračním zařízení. Ze zbylých pěti mi odpověděla dívka č. 7 a dívka č. 3, že brigádu chtějí, shání, ale že je kvůli věku problém některou získat. Zbylé tři dívky mi odpověděly stroze a neměly zájem dané téma rozvíjet. Nebrala jsem to tedy u nich jako aktuální téma a že o získání brigády dívky zkrátka nejeví zájem.

Závěrem jsem se u dívek zajímala i o potenciální hledání zaměstnání a **tvorbu životopisu**. Mile mě překvapilo, že po otázce, kde by hledaly volné pracovní pozice, mi všechny odpověděly že na internetu. Potěšilo mě to z důvodu postupné digitalizace a že i u dívek z výchovných ústavů je kladen důraz na rozvoj digitálních schopností, jako například hledání potřebných informací. Dívka č. 2 na tuto otázku odpověděla, že se práce dá sehnat přes známé, a že své místo má dokonce zamluveno. Zjištění o

schopnosti sestavit životopis bylo už méně pozitivní. Dívky odpovídaly vesměs dobře. Odpovídaly, že je důležité jméno, vzdělání, zkušenosti a zájmy. Z jejich intonace, pohybů těla a volby slov mi ale přišlo, že si jsou nejisté, u některých mi přišlo, že dokonce spíše hádaly. Nepůsobily na mě úplně přesvědčivě odpovědi jako odpověď dívky č. 7: „Jméno, fotka, rodný číslo a co umím.“ Nebo odpověď dívky č. 5: „Důležitější je hlavně můj charakter, co dělám, co mě baví a tak nějak asi tohle.“ To nemění nic na tom, že dívky ve finále odpovídaly dobře, bylo by ale vhodné tvorbu životopisu cvičit.

8.3. *Finanční gramotnost*

Do této kategorie patří kódy: zkreslené vidění, vidina, neangažovanost, obzor

Do této kategorie patří podkapitoly: utrácení, půjčky, měsíční, výdaje

Další kategorií je finanční gramotnost. V této kategorii jsem chtěla zjistit, jaký je obzor dívek ve světě financí, jak hospodařit s penězi a zdali mají přehled o tom, co je potřeba v domácnosti hradit.

Otázka financí je pro běžného člověka velmi důležitá a pokládána je vlastně na denní bázi. Jak si vydělat dostatečné peníze, jak s penězi hospodařit celý měsíc, co musím dělat abych vyšel, jak se nenechávat unášet impulzivními nákupy a peníze rozprostřít do celého měsíce. **Nutnost hradit pravidelné měsíční výdaje za domácnost**, jak již bylo zmíněno, je pro běžného člověka aktivita na denním pořádku, zatímco u mladistvých a v našem případě u dívek z výchovného ústavu se jedná o neobvyklé problémy. Výchovným ústavem mají dívky hrazeno jídlo a opodstatnitelné výdaje, jako například hygienické potřeby, školní pomůcky nebo oblečení. To se nazývá plné přímé zaopátrání, jak již bylo zmíněno v teoretické části. (zákon 109/2002) Dívky dostávají též, při řádném plnění svých povinností, od výchovného ústavu kapesné, s kterým mohou hospodařit podle svých potřeb. Ke kapesnému se také vztahovala jedna z mých otázek, která zněla, zda si dívky dokážou **šetřit průběžně své finance**. Ze sedmi dívek tři dívky byly schopné říct, že průběžné šetření zvládají a že už nějaké peníze našetřené mají. Konkrétně se jednalo o dívku č. 2, dívku č. 6 a dívku č.4. Odpověď dívka č. 5 náročnější, jelikož z ní vyplynulo, že již něco dluží, a že musí nejdříve splácet, aby mohla začít šetřit. Odpověď byla: „To si

šetřím, teď jsem nějakým způsobem začala, ale jelikož jsem musela ještě splatit nějaký věc, což se mi zatím nedaří, tak nějak už trochu začínám uvažovat, že nějaký splácení utnu a začnu si na tu osmnáctku šetřit.“ Dívka č. 1 přiznala problém s vlastním šetřením: „Jakoby, takhle, když mi to šetří někdo a mám to dát někomu tak jo, našetřím si, ale jakmile to dostanu do ruky já a jsem někde v centru a mám čas, tak to je hned pryč.“ dále v rozhovoru uvedla také: „ale zatím jsem furt v takový tý fázi kdy, když nemám, tak stačí zavolat babičce a ta pošle.“ Z odpovědi dívky č. 1 a dívky č. 3, že zájem o šetření nemají, nebo zatím neměli potřebu. Když se vrátím k odpovědi dívky č. 1, která potřebuje u šetření pomoci, ptala jsem se v návaznosti na tuto otázku dívek, zdali jim výchovný ústav nějak dopomáhá s šetřením. Milé zjištění bylo, když šest dívek odpovědělo ihned kladně, kdy odpovědi od strohého souhlasu přecházely k vysvětlování, že ústav dívkám pomáhá, jakmile si o pomoc zažádají. Poslední dívka č. 2 měla zprvu zápornou odpověď, ve svém výkladu ovšem došla k uvědomění, že výchovný ústav přece jen dopomáhá dívkám s financemi: „Ne, já si šetřím sama. Oni nám s tím nepomáhají, oni řeknou tady máš kapesný, dají ho na ruku, podepíšeš papír, že sis ho vzala a dělej si s tím co chceš. Je možnost si to nechat u paní sociální vedle, s tím, že ona to dá na účet, nebo dát vychovatelům a je to u nich, takže vlastně asi pomáhají.“

Dalším zjištěním byl výrazný rozptyl při výdajích za jídlo. Jak bylo již výše zmíněno, strava je dívkám poskytována, zahrnuje snídani, oběd, večeři a dvě svačiny. Ptala jsem se ale dívek, kolik přibližně utrácení v průměru za jídlo na týden, odpovědi začínaly na nulových položkách, kdy si dívky žádné jídlo nekupují až k částce patnáct set korun za den. Překvapila mě zde dívka č. 3, která velmi uvědoměle začala přede mnou propočítávat ceny porcí jídla: „Dejme tomu, že z jednoho, co jsem koupila kuře, se udělalo dvacet řízků a kdyby to člověk jedl pět dní, tak to má člověk osm korun na den za maso a pak to má za brambory, to má člověk tak čtyřicet korun za kilo taky, člověk sní tak dvacet deka. To tu vypočítávám, že bych jedla pět dní řízky jo, ale nějak si to představuju na ty porce a takhle bych o tom spíš uvažovala.“ Aniž bych se na to otevřeně tázala, ukázala dobrý přehled o ceně potravin.

Mou další otázkou bylo, zda dívky vědí, co se vše má v domácnosti platit. Myšleno to bylo jako **základní náklady za domácnost na měsíc**. Zda mají povědomí o placení věcí vedle nájmu, jako je plyn, elektřina nebo voda. Opět bylo milé zjištění, že většina dívek právě na energie myslela, dokonce se objevovaly i nové odpovědi jako měsíční

výdaje za potraviny. Dívka č. 3 dokonce uvedla i sociální a zdravotní pojištění a další rodinné náklady jako třeba hypotéku nebo splácení půjčky. Pouze dívka č. 6 mi odpověděla, že nemá tušení. Z jejího pohybu těla ovšem působilo, že se tímto tématem spíše nechce zaobírat, a tak jsem v tématu dál nepokračovala.

Zjištění, které poukazuje na zjevné působení preventivních opatření a rozšiřování vědomostí o finanční gramotnosti, bylo, když jsem se dívek ptala, zda by byly ochotné vzít si půjčku, **kdyby nezvládaly finanční situaci** domácnosti. Převážná odpověď byla že ne. Možností řešení finančního deficitu mi dívky nabízely hned několik, většina by se v tomto ohledu spoléhala na rodinu a přátele, nebo by situaci řešily druhou prací. Opět mě i u tohoto tématu zaujala odpověď dívky č. 3: „No až budu podnikat, tak bez ní se asi neobejdu no, třeba na vybavení. Jinak v domácnosti, spíš, než půjčku tak bych se obrátila třeba na úřad práce, kde by viděli, že jsem byla nemocná, nebylo tolik směn a nebo nebyly podmínky, abych si vydělala na ten nájem v měsíci. Nějaký dávky bych zkusila no takhle prostě.“ Tato dívka jako jediná odpověděla, že by požádala o pomoc úřad a že by žádala o určité dávky. Také byl vidět její zájem o podnikání. V tomto tématu vypadala velmi zběhle. Jenom dívka č. 4 přiznala, že by si půjčku byla ochotna vzít: „jako kdybych byla v nouzi a rodina by mi neposkytla, tak bych si půjčila, ale půjčila bych si tolik, kolik bych byla schopná splatit, jakože ne osmdesát tisíc třeba.“ I z jejích slov ovšem působilo, že ví, že půjčka není řešení a že se jedná o nutnou pomoc v určité situaci.

8.4. První domácnost

Do této kategorie patří kódy: bydlení, domácnost, režim řád

Do této kategorie patří podkapitoly: převzetí zodpovědnosti, informovanost, návyky, finance

V této kategorii jsem chtěla zjistit, jak jsou dívky připraveny a informovány o chodu domácnosti. Dále jsem se snažila zjistit jejich zájem o domácí aktivity a schopnost udržovat si určitým způsobem řád neboli denní rutinu. Otázek k tomuto tématu se vztahovalo více, některé dokonce byly shodné i s jinými kategoriemi, přesto je zmíním i zde, jelikož mi připadají důležité pro obě kategorie

Málokdy mají dívky funkční a ochotnou rodinu, která je schopna se o ně postarat, a tak musí zvolit jiné varianty. Například nad možnostmi, kde bydlet se rozmýšlejí už rok pře plánovaným odchodem. První má otázka směřovala k tomu, zda dívky už vědí, **kde budou po odchodu bydlet**. Všechny dívky měl již rozmyšlené, kde budou po odchodu pobývat. Varianty měly různé, od rodiny přes přítele až k domovům na půli cesty. Všechny dívky, které měly zájem odpověděly, že jim výchovný ústav v hledání bydlení pomáhá. Toto potvrdila například dívka č. 2: „Jo, bavili jsme se o tom s paní psychoterapeutkou a etopedem. Jsou ochotný, když teda jako budu spolupracovat, mi sehnat bydlení.“ Nebo dívka č. 3: „Jo my teď s paní sociální zařizujeme dům na půl cesty, takže tam pojedu na pohovor někdy v blízkých dnech. Samozřejmě že pomáhají.“ Dvě dívky mi při rozhovoru odpověděly, že ještě o pomoc nezažádaly a to dívka č. 2: „Ještě ne, ale připravují děti i školou co tu je, ... Ale když to, odcházíte, tak oni vám dají nějaký peníze a asi zařídí i nějaký dům no, malej. První splátku by vám měli zaplatit.“ A dívka č. 6: „Nevím, ale myslím si že jo, ještě to neřeším.“

Dále jsem se dotazovala dívek, co je podle nich důležité ovládat, aby byly schopné **vést samostatnou domácnost** a udržovat jí ve správném chodu. Odpovědi dívek byly různorodé a společně by tvořily ideální odpověď, každá totiž dodala kousek, ale vždy jim něco chybělo. Nejčastější odpověď byla úklid a vaření, nechybělo ovšem ani placení nájmu nebo péče o děti. Úklid ovšem vypadal pro dívky jako velmi důležitý bod, protože jej zmínily všechny. Dívky působily, jako že si chtějí na čisté domácnosti dát opravdu záležet. Vyplývá to například z odpovědi dívky č. 1: „Úklid stoprocentně, protože chci i tady, aby bylo uklizeno. Vše má své místo, nějaká organizace. Aby to byl prostě byt a ne squat. Potom umět vařit, umejt okna, pověsit záclony, vyžehlit věci a tak.“ Na úklidu si zakládají i dívky, které se mi přiznaly, že úklid, jako činnost taková, je nebaví. Například u odpovědi dívky č. 3: „Musím se naučit, jak hospodařit s penězi, jak si šetřit, neutrácet. To že mi tam nesmí hníť špína, opravit něco rozbitého, zavolat elektrikáře třeba nebo jinou službu, umět mluvit teda s lidma tím myslím.“ Kdy, když jsem se v návazné otázce ptala, zdali je nějaká aktivita, kterou dělá spíše z povinnosti než ze záliby, mi odpověděla: „Úklid, jako vytírat zemetat, mě to až tak nebaví.“ Nebo dívka č. 5, která odpověděla: „Tak samozřejmě platit nájem a udržovat byt v čistotě, a tak nějak normálně, nevím no co víc říct. Hlavně abych chodila do práce a platila nájem.“ Kdy u doplňující otázky zodpověděla: „Uklízení no, to úplně nemusím.“

Netradiční odpověď byla odpověď dívky č. 6: „Mít nějaký respekt k daným osobám, k rodičům třeba. To je těžký, já třeba umím vařit a dělat to, prát třeba. To nás učí ve škole tady“. Z odpovědi vyplývá, že se dívka po odchodu pravděpodobně přestěhuje zpět ke svým rodičům. Také poukázala na snahu výchovného ústavu připravovat dívky na samostatný život i ve školském zařízení. To potvrdila i dívka č. 2: „...ale připravují děti i školou co tu je, provozní služby no, tím těm dětem hodně pomáhají. Jelikož jsem se to učila celý život, tak já se tohle učit nemusím no...“

8.5. Pomoc ze strany výchovného ústavu

Do této kategorie patří kódy: vnímavost dívek, angažovanost, uvědomění

Do této kategorie patří podkapitoly: šetření, bydlení, rady

Další část mé práce se vztahovala ke snaze o zjištění, do jaké míry pomáhá výchovný ústav dívkám se připravovat na samostatný život. Šlo o pocity dívek a o jejich schopnost vnímat a vidět tuto danou pomoc ze strany výchovného ústavu.

Dopomoc fungovat v běžném životě se ze strany výchovného ústavu skutečně hojně objevovala. Například když vezmeme běžné trávení dne dívek, opakovaly se v rozhovoru prvky jako „snídám, jdu do školy, jdu ven, večeříme, uklízíme“ kdy mi vždy nejméně tři aspekty každá dívka řekla. Ač se to může zdát jako nijak neobvyklé, dokonce až klasické denní aktivity, dívkám ve výchovném ústavu se tak tvoří určitá **rutina a zvyk**. Například stravovací režim, nutnost úklidu, pobyt na čerstvém vzduchu. Již v tomto jsem viděla snahu ústavu určitým způsobem napodobit rodinný chod a tím tak dívky namotivovat k udržování tohoto režimu i v budoucnu.

Na konkrétní otázku, zdali si myslí, že je výchovný ústav připravuje na odchod dostatečně mi všechny dívky kromě jedné, dívky č. 6, odpověděly kladně. Při našem rozhovoru, kdy jsem se dané dívky, s negativní odpovědí, na tuto otázku ptala mi odpověděla „Zatím to nepociťuju, neřeším to totiž.“ Kdy na mou následnou otázku, co ústav nabízí a co by zlepšila, odpověděla „Zatím nevím.“ Připadalo mi to spíše jako nezájem dívky než nezájem ze strany výchovného ústavu. Tento názor jsem si utvořila díky odpovědím dalších dívek na tyto otázky, kdy odpovědi byly například: „Jo, to je dostatečný. Vlastně co člověk potřebuje vědět a zeptá se slušně tak oni se snaží tu

odpověď dát, abys tomu jako rozuměla no.“ Nebo odpověď dívky č. 4: „Snaží se.“ Kdy po mé doplňující otázce, co by dívka zlepšila pro zvelebení byla odpověď: “ Podle mě nemá cenu se vyjadřovat, protože oni se snaží nám fakt hodně pomoci.“. Dívka č. 3 mi odpověděla zprvu nejistě, kdy odpověď byla „Asi jo“. Dala jsem tedy doplňující otázku, co vše jí ústav nabízí a odpověděla: „Vlastně může člověk dostat vše, na co se zeptá.“ Beru i toto jako kladnou odpověď, jelikož u dívky v tomto momentu došlo k uvědomění.

Pomoc výchovného ústavu ale většina dívek zmínila například i u hledání **budoucího bydlení**, kdy dívka č. 5 odpověděla: „Jo, to jako jo, to oni se hodně snaží a kor když vidí, že se snažíš ty. To oni se přizpůsobí a pomůžou. Když vidí tu snahu. Oni se zeptaj a pak je to na tobě, jestli máš zájem o jejich pomoc, nebo ne“ nebo dívka č.1: „Jo, bavili jsme se o tom s paní psychoterapeutkou a panem etopedem. Jsou ochotný, když teda jako budu spolupracovat, mi sehnat bydlení.“ Dívky se ve většině shodovaly i u pomoci v otázce dalšího studia. Například dívka č. 1 odpověděla: „Jo, tak oni většinou všechno řeší za mě. A ještě by mi prý platili. Třeba internát, když se dostanu, zaplatí mi i sešity. Do toho mi financujou ty třeba věci na oblečení, sponzorujou nás v podstatě ve všem.“ Všechny dívky, které měly o pomoc zájem a které nemají možnost bydlet u své rodiny nebo s přítelem, využili možnost pomoci od výchovného ústavu s hledáním budoucího bydlení.

Výchovný ústav nejenže napomáhá dívkám s hledáním budoucího bydlení, ale také napomáhá dívkám k **finanční gramotnosti**. Dívky, které mají zájem si šetřit, popřípadě vkládat si své kapesné na účet, mají též možnost využít v tomto ohledu pomoc výchovného ústavu. To, že jsou dívkám ze strany výchovného ústavu poskytovány i základy finanční gramotnosti, mi také potvrdila dívka č. 3: „No určitě nás tu finanční gramotnost učí, hlavně to říká paní sociální a upozorňuje na to hlavně ona.“

9. Výsledky

Ze zjištění vyplývá, že v sociálních vztazích schopnost důvěřovat druhým je u většiny z dotazovaných dívek porušena, většina z nich měla problém označit dívky ve skupině za své kamarádky. Také byl problém neschopnosti udržovat dlouhodobě

pozitivní klima ve skupině. Z rozhovoru také vyplývá, že schopnost, zapojit se do běžného chodu, není stanovena jen ze strany výchovného ústavu, ale i od okolí dívky a její schopnosti si tvořit pevné a zdravé vazby. Nespornou výhodou dívek je rodina, která je ochotna dívce pomoci, zatímco dívky, které tuto pomoc nemají budou mít nástup mnohem komplikovanější a náročnější.

Co se týče vzdělání a následného pracovního uplatnění, tak se názory dívek hodně lišily, některé působily uvědoměle, s až překvapivě promyšleným plánem do budoucna. Některé dívky ovšem mě žijí v ne úplně aktuálně proveditelných vizích, vzhledem k jejich ztížené životní situaci. Z rozhovorů vyplynulo, že o práci dívky zájem jeví převážně jeví. Dokázaly také projevit znalosti v digitální sféře a aplikovat jí do tvorby životopisu.

Dívky jsou informovány o problematice finanční gramotnosti vcelku optimálně. Základy finanční gramotnosti se u nich vyskytují. Většina je teoreticky připravena na výdaje, které bude potřeba hradit, problém u nich nastává převážně v převzetí odpovědnosti, kdy tu pro ně nebude ústav, co jim peníze šetří. Dívky mají povědomí o tom, co je nutno hradit každý měsíc, rozcházejí se ovšem v názorech, jak vysoké tyto výdaje musí být, viz. útrata za jídlo pro jednoho člověka na týden. Jsou si i vědomy rizika půjček a následných úroků.

Při shrnutí můžeme říci, že všechny dotazované dívky měly už promyšlené, kam po odchodu půjdou, některé se tak rozhodly samy, některým dopomohl výchovný ústav. Dále se dá říct, že dotazované dívky měly povědomí o činnostech a domácích pracích, co budou muset v domácnosti plnit.

Závěrem bych řekla, že většina dívek si dobře uvědomovala pomoc výchovného ústavu, která se týkala například financí nebo bydlení. Pomoci v podobě vštěpování správných návyků a tvorby rituálů mi žádná slovně nevypíchla, všechny ovšem zmínily svou denní rutinu dosti podobnou, která svědčí o tvorbě správných návyků. Zároveň ale výchovný ústav přenechává na dívkách zodpovědnost v tom si o pomoc zažádat nebo udělat první krok.

10. Diskuse

Z rozhovoru s dívkami mi vyplynulo, že si dívky ve výchovném ústavu rozvíjejí převážně kompetence potřebné ke schopnosti začlenit se do společnosti a k nabití určité úrovně sociální gramotnosti. Mezi tyto kompetence patří například udržování pozitivního klimatu ve skupině, respektování pravidel, schopnost respektovat názor druhých. Opomenuty nejsou ale ani kompetence dopomáhající dívkám v samostatném životě jakož jsou například schopnost porozumět obsahu informací a vyhodnotit pravdivé zdroje, finanční gramotnost, sebeobsluha nebo porozumění základům podnikání.

O rozvoj těchto kompetencí se snaží právě výchovný ústav, který dívkám poskytuje co nejvhodnější prostředí. S dívkami komunikuje o jejich názorech, pocitech a potřebách, na které zpětně reaguje například přesunutím na jinou skupinu, pokud dívkám nevyhovuje složení a je riziko ohrožení dobrého klimatu. Dále jsou zaměstnanci ústavu také vzorem pro dívky, ať už v chování nebo mluvním. Dívky se zaměstnanci ústavu stráví mnoho času, a tak je důležité, aby na ně měli pozitivním vliv. Ze strany výchovného ústavu se objevuje i snaha učit dívky finanční gramotnosti, jsou zde iniciovány i přípravy na samostatný život v domácnosti, které zahrnují aktivity jako jsou úklid, vaření, pečení nebo třeba žehlení.

Z rozhovoru s dívkami mi vyšlo, že se dívky převážně cítí teoreticky dostatečně připraveny na zvládnání chodu domácnosti, na jejím správném běhu, dokonce i na vydělávání peněz. Většina z nich měla ale opodstatnitelné obavy z neznáma a z toho, co přijde.

Má praktická část bakalářské práce se zakládá na rozhovoru a kategoriích v něm tvořených. Kategorie i rozhovor jsem dělala s pomocí Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (2023), kdy jsem se snažila skloubit mou vidinu toho, co je potřeba pro samostatný život, jako například povědomí o povinnostech v domácnosti, hledání bydlení, finanční gramotnosti a tak dále, s klíčovými kompetencemi v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání (2023). V každé kategorii se nachází určité kompetence, některé více zastoupeny, jiné méně, žádná ale není opomenuta a všechny mi přirozeně vyvstaly v rozhovorech. S dívkami jsem hovořila na přátelské úrovni, nabízela jsem jim ze začátku tykání, které dopomáhalo se snáze a více otevřít u rozhovoru.

V první kategorii, a to v sociálních vztazích a vazbách dívek vyplynulo, že dívky nejsou úplně nakloněny vidině tvořit dlouhodobě klidnou a harmonickou skupinu. Panovala zde totiž jistá nedůvěra a stálá ostražitost vůči ostatním. U několika dívek jsme se mohly v rozhovoru potkat s nedostatečnou seberegulací, u jiných zase s problémem sebepoznání, jiným zase činila problém sebeorganizace. Kdybychom se tedy opírali o definici sociální gramotnosti od České školní inspekce (2015), kterou si podrobněji popisujeme v teoretické části, nemohli bychom tvrdit, že se jedná o dívky sociálně gramotné, jelikož nedosahují plného rozvoje v uplatňování svých nabitých sociálních kompetencí.

Kdybychom se na problematiku sociálních vztahů podívaly z pohledu rámcově vzdělávacího programu (2023), zjistili bychom, že dívky mají po dosažení základního vzdělání ovládat určité kompetence. K této kategorii se nejvíce hodila kompetence občanská a kompetence sociální a personální. Kompetence občanská říká, že žák po dosažení základního vzdělání má zvládat spolupráci ve skupině, tvorbu pravidel, vytváření příjemné atmosféry, přispívá k debatě a v neposlední řadě si dělá dobrý posudek o sobě samém. Kompetence sociální a personální zase poukazuje na respektování přesvědčení druhých lidí nebo na zodpovědné rozhodování vzhledem k aktuální situaci. (Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2023) I z tohoto pohledu můžeme tvrdit, že nedošlo k úplnému naplnění všech kompetencí. Dívky jsou samozřejmě individuální a každá má svou osobnost, přesto se ale dá říct, že ne u všech došlo k prokázání ovládnutí všech bodů, skrývajících se pod určitou kompetencí. Jedná se například nezvládnutí bodů jako jsou podílení se na utváření příjemné atmosféry nebo na pochopení potřeby efektivně spolupracovat při řešení problému (rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2023)

Když budeme pokračovat s rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání (2023) můžeme poukázat i na další kompetenci, a to kompetenci k učení. K tomu by se hodila převážně kategorie vzdělání, můžeme sem ale dát i části z jiných kategorií. Kompetence k učení obsahuje body jako: *poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení, naplánuje si, jakým způsobem by mohl své učení zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich, vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení nebo že jedinec vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody*

a strategie (Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, s. 12, 2023) I v tomto ohledu můžeme tvrdit, že určité dívky svým splněním kompetencí nedosáhly, když se jedná například o neadekvátní výběr povolání vzhledem ke studiu jedince, kdy není splněn bod že jedinec kriticky hodnotí své výsledky. V této kategorii jsme našli i kompetence pracovní, u jedné z dívek jsme si dokonce mohly všimnout: *orientace v základních aktivitách potřebných k uskutečnění podnikatelského záměru a k jeho realizaci, chápe podstatu, cíl a riziko podnikání, rozvíjí své podnikatelské myšlení* (Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, s. 12, 2023).

Také kompetence komunikativní nebyla opomenuta. Tato kompetence zahrnuje body jako: *formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu, naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje, a tak dále.* (Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, s. 13, 2023) Zvládnutí této kompetence by bylo diskutabilní, některé dívky dokázaly vyličit svou myšlenku, chápaly mé otázky a nebylo potřeba dovysvětlení, jiné měly se skladbou vět výraznější problémy, a i porozumění řeči bylo komplikací. Zvládaly ale například obhajovat a argumentovat svůj názor. Většina se mnou mluvila ale nespisovně, některé používaly vulgaritu či citově zabarvená slova.

Záměr, soustředit se na kompetenci digitální a kompetenci řešení problému, jsem zprvu neměla. Vyplynula mi ovšem z odpovědí dívek. Prokázaly, že jsou schopné používat digitální technologie na hledání informací a potřebných dat, zároveň z rozhovorů vyplývalo, že jsou schopny rozpoznat problém a vyhledat informace vhodné k řešení problému. Zároveň ale bod, kde je dáno, že: *kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí* (Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, s. 13, 2023) nebyl dle rozhovorů u všech zastoupen stejnou mírou.

Ač jsou zde především zmíněny kompetence a body z nich, kterých dívky, ať už samostatně nebo ve většině, nedosáhly v převaze jsou stále body kompetencí, které dívky mají a které jsou schopné aplikovat v budoucím životě. Nemůžeme ale mluvit o plném zvládnutí kompetencí, jelikož obvykle dívky nesplňovaly všechny body, které se pod kompetencemi skrývají. Můžeme ale říct, že každá z dívek měla část kompetence zvládnutou natolik, aby byla schopna jí aplikovat do běžného života a snaže tak

zvládnout vstup do samostatného života. Kompetence se prolínali skrz kategoriemi, zde jsou uvedeny pouze nejvýraznější, ale kdybychom zacházeli do detailu, mohli bychom najít část kompetencí v každé z kapitol, převážně kompetence občanské.

Pokud bychom se na problematiku soustředily z jiného úhlu pohledu než z Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (2023), například podle Gottwaldové (2006, s. 10) museli bychom souhlasit například s jejím tvrzením, že mladiství, kteří se nachází v ústavní péči dosahují nižšího vzdělání. Nesouhlasili bychom s ní z plna ovšem v tvrzení, ve kterém říká, že mladiství neumí hospodařit s financemi, neznají cenu a hodnotu produktů a neví, jaké náklady jsou spojeny s bydlením. V praktické části jsme si totiž ukázali, že většina dívek tyto schopnosti ovládala alespoň částečně.

Práci můžeme porovnat například i výzkumem od Pacnerové a Myškové (2016), které uvedly že veřejnost si často ústavní péči představuje jako: *„Pod ústavem se pak často rozuměla instituce, která se stará o svěřence, izoluje je od jejich blízkých lidí i od běžného sociálního prostředí, mezi vychovateli a dětmi panují spíše nepřátelské vztahy, ústav si dělá nárok na soukromí, intimitu dětí, předpokládá péči o ně na celý život atd.“* (Pacnerová, Myšková, s. 20, 2016) Domněnka se nám povedla v tomto případě vyvrátit alespoň u vztahu vychovatel dívka, kdy všechny dívky potvrdily, že chování vychovatelů a dalších pracovníků ústavu je velice kladné a jde vždy o snahu dívkám pomoci. Vychází to z odpovědí, které mi dívky poskytly.

Závěr

Ve své praktické části bakalářské práce jsem se zabírala domnělou připraveností dívek na odchod z výchovného ústavu, jejich pocity a ochotou výchovného ústavu dívkám pomoci v jejich nelehké situaci. V závěru bych zde vypíchl zjištění, vplynulé z rozhovorů, že příprava dívek probíhá po celou dobu pobytu ve výchovném ústavu a před plánovaným odchodem i intenzivněji, pokud dívka jeví zájem. Je ale nutno spolupráce dívky s výchovným ústavem. Bylo by zajímavé pozorovat i aplikaci teoretických znalostí dívek, to ovšem není předmětem této bakalářské práce. Úskalí kvality bádání mohlo být v povrchnosti rozhovoru,

v nedostatku času na rozhovor a na následné zpracování. Toto téma by si zasloužilo hlubší zkoumání nejen na rovinách klíčových kompetencí. Dále by zde bylo vhodné aplikovat i pozorování prostředí a chování dívek v něm. Výsledky mého šetření mohlo ovlivnit také naladění dívek, jelikož můj rozhovor trval pouze malou část jednoho dne, a ne všechny dívky nemusely být v dobré náladě.

Závěrem bych se vrátila k mému hlavnímu výzkumnému cíli, a to analyzovat prostředí výchovného ústavu ve vztahu k dostatečnosti přípravy na samostatný život. Jak jsme již výše v diskusi zmínili důležitý stavební kámen pro praktickou část byl rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání a jeho klíčové kompetence. Proto ho nemohu opomenout ani v závěru této bakalářské práce. Vzhledem k výsledným rozhovorům můžeme říct, že ke zvládnutí spousty kompetencí přispívá dívkám i život ve výchovném ústavu. Nemůžeme říct, že dívky kompetence ovládají díky výchovnému ústavu, co je ale pravdou je, že výchovný ústav vytváří podmínky vyhovující k budování, rozvoji a posilování těchto kompetencí. Tvorba podmínek se týká, jak možnosti sledovat vzor, ať už mluvní nebo charakterový, tak příležitosti střetávat se s rituály, zvyky a pravidly, podle kterých se řídí společnost a které je potřeba pro správnou socializaci plnit. Výchovný ústav, jak jsme si ověřili v rozhovorech, také dopomáhá daným dívkám v jejich osamostatňování a řešení financí. Dívky si tuto pomoc převážně uvědomují a oceňují.

ZDROJE:

Online dostupné zdroje:

- ALEX, Dr. K, 2009. *Soft skills Know Yourself and Know the World* [online]. Ram nagar, New Delhi: S Chand publishing [cit. 2024-02-05]. ISBN 9788121931922. Dostupné z: https://books.google.cz/books?hl=cs&lr=&id=goorDAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR3&dq=soft+skills&ots=YL1VsxLHZy&sig=fIBmsC93_hYWmMXIIiqOzvNK_A&redir_esc=y#v=onepage&q=soft%20skills&f=false
- Česká republika. ZÁKON Č. 109/2002 SB., O VÝKONU ÚSTAVNÍ VÝCHOVY NEBO OCHRANNÉ VÝCHOVY VE ŠKOLSKÝCH ZAŘÍZENÍCH A O PREVENTIVNĚ VÝCHOVNÉ PÉČI VE ŠKOLSKÝCH ZAŘÍZENÍCH A O ZMĚNĚ DALŠÍCH ZÁKONŮ (2023). *Národní pedagogický institut České republiky* [online], 2023. [cit. 2024-02-14]. Dostupné z: <https://poradenstvi.npi.cz/vychovne-ustavy>
- *Dlouhodobá příprava dětí s nařízenou ústavní výchovou na vstup do samostatného života.* (2006). Mgr. Martina Gottwaldová a kol. <https://docplayer.cz/567106-Dlouhodobapriprava-deti-s-narizenou-ustavni-vychovou-na-vstup-do-samostatneho-zivota.html> Charakteristika zařízení. (2019). Msmt.cz. Retrieved October 30, 2023, from <https://dbuv.msmt.cz/...pdf>
- HENDARMAN, Achmad Fajar a Jann Hidajat TJAKRAATMADJA, 2012. Relationship among Soft Skills, Hard Skills, and Innovativeness of Knowledge Workers in the Knowledge Economy Era. *Elsevier* [online]. Elsevier, 52(,), 35-44 [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042812038943>
- LYU, Wenjing a Jin LIU, 2021. Soft skills, hard skills: What matters most? Evidence from job postings. *Applied Energy* [online]. Elsevier, 1 [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0306261921007194?casa_token=BeNA1JEuM3IAAAAA:zAXsiXZNE0mlNS4vcH8rMnmvnpXIqGLI5RI-21UO7E6Eh7NfVRRgS_Oh9KQyrytcibI0tNKvAoD
- MUDR. THEINER, PH.D., Pavel, 2007. PORUCHY CHOVÁNÍ U DĚTÍ A DOSPÍVAJÍCÍCH ORUCHY CHOVÁNÍ U DĚTÍ A DOSPÍVAJÍCÍCH. *PSYCHIATRIA PRE PRAX* [online]. 2(,), 85-87 [cit. 2024-02-14]. Dostupné z: <https://www.solen.sk/storage/file/article/dd43d0142a7cb8144ce752d0f52fe1bf.pdf>
- Poskytování plného přímého zaopatření zletilé nezaopatřené osobě, 2021. *Gov.cz* [online]. [cit. 2024-01-24]. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/sluzby-vs/poskytovani-plneho-primeho-zaopatreni-zletile-nezaopatrene-osobe-S7489>
- *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání.* (2023). Retrieved March 29, 2024, from <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcovy-vzdelavacici-program-pro-zakladni-vzdelavani-rvp-zv/>

- REPORT, Geo, 2023. *Developing hard skills* [online]. 1. Clube de Autores [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: https://www.google.cz/books/edition/Hard_Skills/kwvUEAAAQBAJ?hl=cs&gbpv=0
- Slovník pojmů – výchovný ústav. (2023). Šance dětem.cz. Retrieved October 30, 2023, from <https://sancedetem.cz/...tav>

Knihy

- BÁRTÍK, Pavel, MIOVSKÝ, Michal, ed., c2010. Primární prevence rizikového chování ve školství: [monografie. Praha: Sdružení SCAN. ISBN 978-80-87258-47-7.
- BEDNAŘÍK, Aleš a A KOL., 2004. Životné zručnosti a ako ich rozvíjat. Príručka pre pracovníkov s deťmi a mladými ľuďmi. 2. © Nadácia pre deti Slovenska. ISBN 80-969209-5-2.
- BĚLÍK, Václav, Stanislava SVOBODA HOFERKOVÁ a Blahoslav KRAUS, 2017. Slovník sociální patologie. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-271-0599-1.
- BENDOVIÁ, Petra, 2015. "Vybrané kapitoly z psychopedie a etopedie nejen pro speciální pedagogy". Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 978-80-7435-423-6.
- CORNEAU, Guy, 2000. Anatomie lásky: vztahy otec-dcera, matka-syn a jejich vliv na budoucí partnerské vztahy. 1. Praha: Portál. ISBN 80-717-8398-6.
- Česká školní inspekce. (2015). Metodika pro hodnocení rozvoje sociální gramotnosti.
- DUNOVSKÝ, Jiří, Zdeněk DYTRYCH a Zdeněk MATĚJČEK, 1995. Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě. 1. Praha: Grada. ISBN 80-716-9192-5.
- FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA, 2014. Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4750-460.
- JEDLIČKA, Richard, 2015. Poruchy socializace u dětí a dospívajících: prevence životních selhání a krizová intervence. 1. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4754-475.
- LACINOVÁ, Lenka, Stanislav JEŽEK a Petr MACEK, 2016. Cesty do dospělosti. 1. Brno: Masarykova univerzita, Carlos. ISBN 9788021084018.
- MATOUŠEK, Oldřich, 2011. Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-802-6200-413.
- MERTIN, Václav a Lenka KREJČOVÁ, 2020. *Výchovné poradenství*. 3., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-807-5981-745.
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, 2016. In: .
- MLČÁK, Zdeněk, Karel PAULÍK a Helena ZÁŠKODNÁ, 2008. Osobnost v kontextu prosociálního chování a zátěžové odolnosti. Ostrava: Repronis Ostrava. ISBN 9788073685324.

- NAVRÁTIL, Stanislav a Jan MATTIOLI, 2011. Problémové chování dětí a mládeže: [jak mu předcházet, jak ho eliminovat]. 1. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-802-4736-723.
- NÝVLTOVÁ, Václava, 2010. Psychopatologie pro speciální pedagogy. Vyd. 2., upr. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského. ISBN 978-808-6723-853.
- Pacnerová, H., & Myšková, L. (2016). *KVALITA PÉČE O DĚTI V ÚSTAVNÍ VÝCHOVĚ*. Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků.
- *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. (2004, 2005). Infra.
- SLOWÍK, Josef, 2016. Speciální pedagogika. 2., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-271-0095-8.
- ŠVARÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K., 2007. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál. ISBN 9788073673130.
- PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ, 2013. Pedagogický slovník. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0403-9.
- SOBOTKOVÁ, Veronika, 2014. Rizikové a antisociální chování v adolescenci. 1. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4740-423.
- VÁCLAVÍK, Michael, 2023. *Skryté příčiny duševních strastí*. 1. Praha: Portál. ISBN 9788026221050.
- VÁGNEROVÁ, Marie, 2005. Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0956-8.
- VYKOUPILOVÁ, Hana a Helena ZITKOVÁ, 2021. Připravte děti na život: rozvoj soft skills pro každého. V Brně: BizBooks. ISBN 978-802-6510-130

PŘÍLOHY

Příloha č. 1:

Žádost řediteli výchovného ústavu o možnosti uskutečnit rozhovor

(Adresa pracoviště)

Věc: Žádost o spolupráci při výzkumu k bakalářské práci.

Vážený pane řediteli,

jmenuji se Alžběta Randlová a jsem studentkou 3. ročníku pedagogické fakulty na Jihočeské univerzitě, oboru speciální pedagogika. Ve své bakalářské práci se zabývám připraveností dívek z výchovných ústavů na samostatný život. Chtěla jsem Vás touto formou požádat, o umožnění, udělat ve Vašem zařízení s dívkami rozhovory. Rozhovory dívek budou vyhodnoceny v mé praktické části bakalářské práce. Vše je plně anonymní, neuváděla bych jména dívek, ani o jaké konkrétní pracoviště jde.

Děkuji

Alžběta Randlová

(Bydliště tazatele)

(telefonní číslo tazatele)

Vedoucí práce: Mgr. Zuzana Bílková Ph.D

Kontakt: bilkova@pf.jcu.cz

Příloha č. 2:

Rozhovory s dívkami

Dívka č. 1

Souhlasíš s nahráváním tohoto rozhovoru?

- Ano

SEBEOBSLUHA

Jak zvládáš péči o sebe, dopomáhají ti v tomto ohledu vychovatelé? (co z věcí na sebeobsahu si kupuješ sama, připomínání vychovatelů, co kdy máš dělat)

- Tak hygienický pomůcky si kupuji obvykle sama, ale od vychovatelů potřebuju většinou pomoci, když mám nějaký úzkost nebo zrovna abst'ák.

Docházíš pravidelně na lékařské kontroly?

- Nenene, nedocházím ani nehlídám.

SOCIALIZACE

Jak tu vnímáš vzájemné vztahy?

- Jo jasný, tak je to úplně suprový. Jen teda tady je holčička, se kterou mám trošku problém skrz její chování, že si trošku hraje na něco, ale pochopila potom, co skončila v nemocnici, že to úplně není fajn.

Máš zde kamarádku?

- Jo, to mám, mám.

Myslíš si, že se z někým odsud budeš stýkat i po odchodu z výchovného ústavu?

- Já si myslím že určitě ano, že budu.

Jaké máš pocity z odchodu z výchovného ústavu? (těšíš se, obáváš se něčeho?)

- Já mám spíš strach, že pokud odejdu, tak spadnu znovu do drog a jakmile se vrátím zpátky do Ústí, tak v tom budu znovu rozhodně. Takže jsem tady vlastně začala hrát házenou, hledám si tu i školu, hledám si brigádu a plánuju zde i bydlet. Ráda bych teda byla v ústavu i přes osmnáctku.

Jaký máš vztah s rodinou, jsou ochotní ti pomoci při samostatném žití?

- Asi po dvou měsících, co jsem byla na útěku jsem se ozvala babičce, která jako mě má jako pěstoun a omlouval jsem se jí za to, jak jsem se k ní chovala, protože jsem jí byla schopná říkat slova a věci, který fakt hodně bolejí i mě a

nevím, jak jsem mohla být schopná vypustit tohle z pusy. Pochopila to a když vidí, že se fakt chci změnit a vytáhnout a fungovat tak mi pomáhá a posílá peníze. Volá mi často, posílá mi věci, a ještě mi chce něco dalšího posílat. Takže pomáhaj mi hodně.

Jak probíhá tvůj všední den?

- Ve čtvrt na sedm vstáváme, jdeme na snídani, pak jdeme do kurzu, tam děláme vše možný. Háčkujeme, koukáme na film, když ne to, tak jdeme na vycházku, nebo jsem na brigádě. Kdo má školu jde do školy a odpoledne máme volno nebo vycházky, tak chodím na vycházky.

Máš nějaké záliby? Jak trávíš svůj volný čas?

- Sport, konkrétně ta házená no.

Dokážeš si představit místo toho trávit svůj čas v práci a starostí o domácnost?

- Jo tak určitě žejo.

SAMOSTATNÝ CHOD DOMÁCNOSTI

Víš, co musíš umět pro správný chod domácnosti (co tam podle tebe patří?)

- Úklid stoprocentně, protože chci i tady, aby bylo uklizeno. Vše má své místo, nějaká organizace. Aby to byl prostě byt a ne squat. Potom umět vařit, umejt okna, pověsit záclony, vyžehlit věci a tak.

O které z domácích prací si myslíš, že ti jde nejlépe, která tě nejvíce baví?

- Z domácích prací? Stěhování, přestavování dekorování. Jo a utírání prachu.

Je nějaká, o které si zase myslíš, že v ní nejsi nejsilnější? Zapojuješ se zde do aktivit prospěšných pro skupinu? (úklid, vaření, zvelebování?)

- Vytírání a mytí oken, nebo věšení záclon, z toho tak hrozně bolejí ruce, to je hrozný.

Dopomáhají ti v odchodu vychovatelé/pracovníci výchovného ústavu? (hledání bydlení, práce, peníze)

- Jo, bavili jsme se o tom s paní psychoterapeutkou a (vaším tátou) etopedem. Jsou ochotný, když teda jako budu spolupracovat, mi sehnat bydlení.

Máš zájem bydlet sama ve svém bytě nebo chceš bydlet s někým?

- Chci zůstat tady, nějaký byt ideálně.

ŠKOLA A PRÁCE

Kam chodíš na školu?

- Nejsem teď ve škole. Předtím jsem byla na Trivisu na cestovním ruchu, ale pak jsem od tam celkově utekla, ale plánuju se tam vrátit. Jiný město ale no. Potom si dávám přihlášku ještě na kadeřnici sem.

Bavil tě tento obor?

- Jo, bavilo mě to.

Chtěla bys v tomto oboru pokračovat?

- Jo, obojí bych dělala ráda, kde to vyjde, tam budu ráda.

měla si už někdy brigádu? (jakou?)

- Jo, tak měla jsem samozřejmě nějaký.

Už si přemýšlela o svém povolání?

- Polda, bachař, vyšetřovatel třeba.

Kde bys hledala volná pracovní místa?

- Jo tak jasný, na netu se něco najde

Myslíš, že bys dokázala sepsat životopis? (co je v něm důležité podle tebe?/ kde bys hledala pomoc?)

- Svoje údaje a celkově zkušenosti, školu, jazykové dovednosti.

FINANČNÍ GRAMOTNOST

Jak ti to jde s financemi? zvládáš si našetřit? (šetříš, víš, kam dát našetřené peníze, máš nějaké vize ohledně investic?)

- Jakoby, takhle, když mi to šetří někdo a mám to dát někomu tak jo, našetřím si, ale jakmile to dostanu do ruky já a jsem někde v centru a mám čas, tak to je hned pryč.

Dopomáhají ti vychovatelé učit se nějak dávat peníze stranou?

- Jo, i v tomhle mi pomáhají, když chci, tak určitě pomůžou.

Je pro tebe důležité mít něco našetřeno?

- Jo, tak jo, ale zatím jsem furt v takový ty fázi kdy, když nemám, tak stačí zavolat babičce a ta pošle.

Za co nejvíc utrácíš?

- Za co utrácím? Za oblečení, vždycky oblečení.

Kdybys finančně nezvládala situaci, byla bys ochotna si vzít půjčku? (kde bys hledala ideální místo na půjčení)

- Do toho, do půjčky bych asi nešla, už jen kvůli tomu, že v rodině máme tetu a ona se zadlužila díky půjčkám a teďkom se z toho nemůže vyhrabat, takže bych volala asi rodině no.

Kolik podle tebe stojí potraviny pro člověka na týden?

- Ježísmarja tak teďkon nevim, mě hodně. Já za den jsem schopná za den dát za jídlo třeba patnáct set. Jde o to, jaký mám dny.

Víš, jaké měsíční výdaje se musí platit při samostatném bydlení?

- Jasný no, tam je ten nájem, elektrika, plyn, plus na začátek kauce, která je ještě vyšší než ten nájem žejo plus teda jeden nájem navíc. Takže tam jsou hodně hodně velký výdaje.

BYDLENÍ

Už víš, kde budeš bydlet? (město i typ ubytování)

- Chtěla bych tady zůstat no.

Zajišťoval ti výchovný ústav bydlení?

- Jo, kdybych přišla, tak oni mi pomůžou.

Víš, kolik se tak pohybuje cena nájmu? (v dané lokalitě)

- Netuším, vím v Ústí, tam jsem hledala a tam bylo třeba za patnáct tisíc byt a dvacet devět tisíc kauce, plus teda. Ještě energie

REFLEXE

Myslíš, že tě výchovný ústav připravuje na odchod dostatečně?

- Jasně, já si myslím, že je určitě dostatečná pomoc.

Co třeba nabízí?

- Jo, tak oni většinou všechno řeší za mě. A ještě by mi prý platili. Třeba internát, když se dostanu, zaplatí mi i sešity. Do toho mi financujou ty třeba věci na oblečení, sponzorují nás v podstatě ve všem.

Co bys zlepšila ocenila pro příště?

- Mě jediný, co mi schází, je má rodina, ale tak k tomu jsou ty vycházky a pouští nás domů na dovolenku, což já teda teď nemůž no.

Máš z něčeho ohledně samostatného bydlení obavy? Z čeho?

- Jo tak jak jsem říkala, bojím se toho, že do toho zase spadnu.

Dívka č. 2

Souhlasíš s nahráváním tohoto rozhovoru?

- Ano

SEBEOBSLUHA

Jak zvládáš péči o sebe, dopomáhají ti v tomto ohledu vychovatelé? (co z věcí na sebeobsluhu si kupuješ sama, připomínání vychovatelů, co kdy máš dělat)

- To já si hlídám všechno sama, nakupuju si to taky všechno sama, teda většinou. Teď jsem byla nějakou dobu v Polsku, tak jsem si nakoupila vše v Polsku. Takže mám něco na pleť, něco na malování, jako mám různé věci, třeba pilník. Mám hodně věcí.

Docházíš pravidelně na lékařské kontroly?

- Nene. Zubař, no tam jsem už dva roky nebyla, možná tři. Na preventivce u normálního doktora jsem taky nebyla, to už by taky chtělo, kor teď. Když si dávám přihlášku na novou školu.

SOCIALIZACE

Jak tu vnímáš vzájemné vztahy?

- Teďkon tu jsou vztahy mezi dětma dost dobrý, řekla bych až podezřelý na to, jak je to dobrý. Nelíbí se nám zachování jedné vychovatelky, co je u nás na skupině, furt něco chce, nemáme čas na sebe. Hned co vstanem, místo aby nám dala chvíli odpočinout, tak hned něco chce

Máš zde kamarádku?

- Mám, mám, ale ne dobrou, protože ty se tu nescháněj.

Myslíš si, že se z někým odsud budeš stýkat i po odchodu z výchovného ústavu?

- To úplně nevím, ale chtěla bych aspoň s jednou, s tou se známe z minulého děcáku, s tou jsme utíkaly, s tou máme spoustu zážitků, nejen z útěku, ale i s policatama a tak.

Jaké máš pocity z odchodu z výchovného ústavu? (těšíš se, obáváš se něčeho?)

- Já se těším a též je tam obava, jasně že jo. Ale to spíš o školu. Protože tady je klid, ale zase tu nemám co dělat. Já mám obavu jak tu školu, jestli tu zůstanu, než si udělám tu školu, nebo jako jestli půjdu k mojemu bývalému učiteli na

informatiku, jestli by mě k sobě vzal a tam si dodělala školu, nebo já jako nechci tu školu zakončit, ale kdybych neměla na vybranou, tak tu školu budu muset ukončit a udělat si v Polsku školu. Uvidím, nevím, jestli mě to nezačne štítat.

Jaký máš vztah s rodinou, jsou ochotní ti pomoci při samostatném žití?

- Teta by mi ráda pomohla, bratr by mě u sebe nechal též, ale u něj je to těžší, on je línej pracovat, něco dělat doma. Tomu uklízí v domě teta, a to už je dospělej. Mámu nemám, ty zemřeli oba.

Jak probíhá tvůj všední den?

- Když mohu, tak jdu na vycházku, telefonuju, píšu si s někým, plním si povinnosti, třeba se učím.

Máš nějaké záliby? Jak trávíš svůj volný čas?

- Čtu, píšu si s někým, telefonuju, ruční práce jako kreslení třeba.

Dokážeš si představit místo toho trávit svůj čas v práci a starostí o domácnost?

- Ano, to si umím představit, protože mám vysněno být u policie a teď kon právě dělám přijímací, ten papír na přijímačka a chci se přihlásit na veřejnoprávní a tam pak jít na policii. Úklid mě baví, když tam není bordel.

SAMOSTATNÝ CHOD DOMÁCNOSTI

Víš, co musíš umět pro správný chod domácnosti (co tam podle tebe patří?)

- No tak jako opěcha o děti, uklizení, vaření, poraní, žehlení. Když máte partnera tak se starat o partnera a o děti no.

O které z domácích prací si myslíš, že ti jde nejlépe, která tě nejvíce baví?

- Mě baví vše, co se uklízí, co má dobrý výsledek. Já jsem trochu víc perfekcionista. To, když oni jdou na vycházku, tak já uklízím, to jsem jednou měla až černý nohy, to jsem si je musela. Umýt, abych si nenašlapala.

Je nějaká, o které si zase myslíš, že v ní nejsi nejsilnější? Zapojuješ se zde do aktivit prospěšných pro skupinu? (úklid, vaření, zvelebování?)

- Nebaví mě po všech mýt nádobí, je tu nakázáno mýt si každý po sobě a nebaví mě to dělat po nich.

Dopomáhají ti v odchodu vychovatelé/pracovníci výchovného ústavu? (hledání bydlení, práce, peníze)

- Ještě ne, ale připravují děti i školou co tu je, provozní služby no, tím těm dětem hodně pomáhají. Jelikož jsem se to učila celý život, tak já se tohle učit nemusím

no. Ale když to, odcházíte, tak oni vám dají nějaký peníze a asi zařídí i nějaký dům no, malej. První splátku by vám měli zaplatit.

Máš zájem bydlet sama ve svém bytě nebo chceš bydlet s někým?

- V Polsku chci bydlet, s bratrem.

ŠKOLA A PRÁCE

Kam chodíš na školu?

- Já jsem ukončila školu, byla tam šikana, a to se mi nelíbilo. Nešlo ani tak o šikanu, ale nebavilo mě to. Ale chci na veřejnoprávní.

Baví tě tento obor?

- Nebaví mě se učit o vaření, vaření mě baví, ale učit se ne.

Chtěla bys v tomto oboru pokračovat?

- Jak jsem říkala no, chci jít jinam.

Měla si už někdy brigádu? (jakou?)

- Ne, ale měla jsem praxe v kuchyni, ty byly taky placený.

Už si přemýšlela o svém povolání?

- Jojo

Kde bys hledala volná pracovní místa?

- No tak jelikož já už jí mám zamluvenou v P**, tam už to mám zamluvený, že mi drží místo u policajtů, tak jsem zvědavá.

Myslíš, že bys dokázala sepsat životopis? (co je v něm důležité podle tebe?/ kde bys hledala pomoc?)

- No rozhodně se nesmí přehánět, pak by to bylo poznat. Neměli bychom se tolik chválit si myslim, mělo by tam být to jaký jsme, povaha, jazyky, jaký umíme, pak jakou máme školu, jaký brigády jsme měli.

FINANČNÍ GRAMOTNOST

Jak ti to jde s financemi? zvládáš si našetřit? (šetříš, víš, kam dát našetřené peníze, máš nějaké vize ohledně investic?)

- No já tady mám našetřen právě.

Dopomáhají ti vychovatelé učit se nějak dávat peníze stranou?

- Ne, já si šetřím sama. Oni nám s tím nepomáhají, oni řeknou tady máš kapesný, dají ho na ruku, podepíšeš papír, že sis ho vzala a dělej si s tím co chceš. Je

možnost si to nechat u paní sociální vedle, s tím, že ona to dá na účet, nebo dát vychovatelům a je to u nich, takže vlastně asi pomáhají.

Je pro tebe důležité mít něco našetřeno?

- Ano, vždy se hodí.

Za co nejméně utrácíš?

- Nejméně utrácím za hygienu no.

Kdybys finančně nezvládala situaci, byla bys ochotna si vzít půjčku? (jak bys hledala ideální místo na půjčení)

- Ne, ne. Já jelikož mám rodinu, která by mi pomohla, mám i bohaté kamarády, tak vím, že by mi pomohli, že od nich si půjčit by bylo lepší, nebyly by tam ty, peníze navíc.

Kolik podle tebe stojí potraviny pro člověka na týden?

- Já za jídlo na týden utratím maximálně tisícovku, já mám takový jako problémy s jídlem.

Víš, jaké měsíční výdaje se musí platit při samostatném bydlení?

- No tak jako určitě elektrika voda, plyn, když tam máte a takový ty věci.

BYDLENÍ

Už víš, kde budeš bydlet? (město i typ ubytování)

- Ano, přesně vím.

Zajišťoval ti výchovný ústav bydlení?

- Ne, to jsem si zařizovala sama.

Víš, kolik se tak pohybuje cena nájmu? (v dané lokalitě)

- No bráchu to stojí, on to má za dva měsíce vždy nájem, podle toho, kolik spotřebuje, tolik platí. Ale jelikož má furt rozsvíceno, tak by měl platit víc, než by musel asi no.

REFLEXE

Myslíš, že tě výchovný ústav připravuje na odchod dostatečně?

- Jakože podle toho, jak se to vezme, určitě mě tu nepřipravují, abych si šetřila peníze a jak se co platí a tak, zase na druhou stranu si myslím, že mi pomůže těma penězma, co nám dají.

Co třeba nabízí?

- „Viz více“

Co bys zlepšila ocenila pro příště?

- No tak ty vychovatelky to bych doporučila, aby se trochu uklidnila. Člověk chce něco udělat dobře a ona má pořád problém.

Máš z něčeho ohledně samostatného bydlení obavy? Z čeho?

- Ne, no já se bojím jen toho, jak se to platí. My jako s bráchou nejsme na ubytovně, ale v normálním domě a já vůbec ale vůbec nevím, jak se to platí. Nevidím to tady. Nevím, komu platit no prostě.

Dívka č. 3

Souhlasíš s nahráváním tohoto rozhovoru?

- Ano

SEBEOBSLUHA

Jak zvládáš péči o sebe, dopomáhají ti v tomto ohledu vychovatelé? (co z věcí na sebeobsluhu si kupuješ sama, připomínání vychovatelů, co kdy máš dělat)

- Co jsem přišla, tak oblečení mám, potřeboval jsem jen dokoupit bundu a boty, jinak sprcháč deodorant a hygienu, tu máme z eráru.

Docházíš pravidelně na lékařské kontroly?

- Docházím k psychiatrice, jinak tady nic. Doma jsem chodila k pediatrovi, to mi hlídali rodiče.

SOCIALIZACE

Jak tu vnímáš vzájemné vztahy?

- Některý jsou fajn, některý zase řeknou „drž papulu, nebo skončíš na JIPce“. Na našem oddělení je to fajn, ale když přijde někdo jiný, tak je to blbý.

Máš zde kamarádku?

- Jojo, mám.

Myslíš si, že se z někým odsud budeš stýkat i po odchodu z výchovného ústavu?

- Asi jo.

Jaké máš pocity z odchodu z výchovného ústavu? (těšíš se, obáváš se něčeho?)

- Těším se hodně. Jako obavy prostě z toho, že je to velká změna, kde tady za vás vše dělají ostatní, zatímco pak tam budeme sami za sebe. To bude nezvyk.

Jaký máš vztah s rodinou, jsou ochotní ti pomoci při samostatném žití?

- No domů si mě prý nevezmou, ale pokud budu studovat, tak mi budou platit alimenty, jinak co jsem tady, tak si mě občas vezmou na víkend a doufám, že mi budou schopný poradit, jak a co zařídit, když nebudu vědět.

Jak probíhá tvůj všední den?

- Vstávám ve čtvrt na osm, pak jdeme na kurz, tam vyrábíme, chodíme ven s vychovateli, a pak podle toho, jak co plníme a děláme, tak za to získáváme body. Potom teda jsou někdy samostatný vycházky, někdy zase vycházka s vychovateli. Pak už jen večere a úklid.

Máš nějaké záliby? Jak trávíš svůj volný čas?

- Tady šiju, když je to možný, tak něco uvařím, upeču a zabývám se ručníma pracema, nebo chodím ven.

Dokážeš si představit místo toho trávit svůj čas v práci a starostí o domácnost?

- Jo jako já jsem schopná se postarat o barák uklidit, vařit. Já, když odejdu tak se teprve půjdu vyučit, takže na mě přijde tahle otázka vlastně až potom.

SAMOSTATNÝ CHOD DOMÁCNOSTI

Víš, co musíš umět pro správný chod domácnosti (co tam podle tebe patří?)

- Musím se naučit, jak hospodařit s penězi, jak si šetřit, neutrácet. To že mi tam nesmí hnít špína, opravit něco rozbitého, zavolat elektrikáře třeba nebo jinou službu, umět mluvit teda s lidma tím myslím.

O které z domácích prací si myslíš, že ti jde nejlépe, která tě nejvíce baví?

- Vaření mi jde podle mě.

Je nějaká, o které si zase myslíš, že v ní nejsi nejsilnější? Zapojuješ se zde do aktivit prospěšných pro skupinu? (úklid, vaření, zvelebování?)

- Úklid, jako vytírat zemetat, mě to až tak nebaví.

Dopomáhají ti v odchodu vychovatelé/pracovníci VÚ? (hledání bydlení, práce, peníze)

- Jo my teď s paní sociální zařizujeme dům na půl cesty, takže tam pojedou na pohovor někdy v blízkých dnech. Samozřejmě že pomáhají.

Máš zájem bydlet sama ve svém bytě nebo chceš bydlet s někým?

- Ten dům na půl cesty no.

ŠKOLA A PRÁCE

Kam chodíš na školu?

- Nikam, chtěla bych na učiliště cukrářka být.

Bavil by tě tento obor?

- Strašně by mě to bavilo, chci pracovat rukama, vždy to totiž bude potřeba.

Chtěla bys v tomto oboru pokračovat?

- Ano, moc.

měla si už někdy brigádu? (jakou?)

- Možné to tu je, ale dneska jsem byla na pohovoru a oni řekli, že mi není osmnáct, a tak není možnost mě vzít, je to tu s tím složitý, ale snažím se.

Už si přemýšlela o svém povolání?

- Chtěla bych být sama na sebe cukrářkou no. Je mi jasný, že budu na začátek ve firmě, ale cíl je být sama, třeba zakázky no

Kde bys hledala volná pracovní místa?

- To bych fungovala jako na inzeráty.

Myslíš, že bys dokázala sepsat životopis? (co je v něm důležité podle tebe?/ kde bys hledala pomoc?)

- No jako já zatím mám za sebou základku a rok střední školy, co jsem ukončila, tak nevím, co bych zrovna já tam psala. Ale jinak asi tam psát třeba že od osmi ráda pečtu, mi nepřijde úplně důležitý pro toho zaměstnavatele na to, abych to tam dala. Ale zkušenosti a škola jsou základ.

FINANČNÍ GRAMOTNOST

Jak ti to jde s financemi? zvládáš si našetřit? (šetříš, víš, kam dát našetřené peníze, máš nějaké vize ohledně investic?)

- No, co já jsem byla doma, tak jsem měla kapesný, tam nebyla žádná zodpovědnost, to jsem si mohla rozházet, jak jsem chtěla. Takže jsem neměla potřebu.

Dopomáhají ti vychovatelé učit se nějak dávat peníze stranou?

- No určitě nás tu finanční gramotnost učí, hlavně to říká paní sociální a upozorňuje na to hlavně ona.

Je pro tebe důležité mít něco našetřeno?

- Tak jasný no

Za co nejvíc utrácíš?

- Jídlo a cigarety

Kdybys finančně nezvládala situaci, byla bys ochotna si vzít půjčku? (jak bys hledala ideální místo na půjčení)

- No až budu podnikat, tak bez ní se asi neobejdu no, třeba na vybavení. Jinak v domácnosti, spíš, než půjčku tak bych se obrátila třeba na úřad práce, kde by viděli, že jsem byla nemocná, nebylo tolik směn a nebo nebyly podmínky, abych si vydělala na ten nájem v měsíci. Nějaký dávky bych zkusila no takhle prostě.

Kolik podle tebe stojí potraviny pro člověka na týden?

- Dejme tomu, že z jednoho, co jsem koupila kuře, se udělalo dvacet řízků a kdyby to člověk jedl pět dní, tak to má člověk osm korun na den za maso a pak to má za brambory, to má člověk tak čtyřicet korun za kilo taky, člověk sní tak dvacet deka. To tu vypočítávám, že bych jedla pět dní řízky jo, ale nějak si to představuju na ty porce a takhle bych o tom spíš uvažovala.

Víš, jaké měsíční výdaje se musí platit při samostatném bydlení?

- Nájem, elektřina, plyn, voda, topení, nějakou prostě třeba pojištění, sociální zdravotní, jídlo a pak třeba i splátky na auto nebo tak.

BYDLENÍ

Už víš, kde budeš bydlet? (město i typ ubytování)

- Ten dům na půl cesty, v Praze bych byla ráda.

Zajišťoval ti výchovný ústav bydlení?

- Ano, řeším to s paní sociální

Víš, kolik se tak pohybuje cena nájmu? (v dané lokalitě)

- Chtějí pět tisíc měsíčně.

REFLEXE

Myslíš, že tě výchovný ústav připravuje na odchod dostatečně?

- Asi jo

Co třeba nabízí?

- Vlastně může člověk dostat vše, na co se zeptá.

Co bys zlepšila ocenila pro příště?

- Ocenila bych, kdyby se mnou do toho domu někdo zajel, někdo mi prostě ukázal, jak to funguje, jaký je okolí, kde je co, třeba obchody, nebo tak.

Máš z něčeho ohledně samostatného bydlení obavy? Z čeho?

- Že vypadnu v osmnácti a najednou na mě bude všechno. Já vím, že to postupně všechno zvládnou, ale bude toho dost.

Dívka č. 4

Souhlasíš s nahráváním tohoto rozhovoru?

- Ano

SEBEOBSLUHA

Jak zvládáš péči o sebe, dopomáhají ti v tomto ohledu vychovatelé? (co z věcí na sebeobsahu si kupuješ sama, připomínání vychovatelů, co kdy máš dělat)

- Pff, tyjo.. pardon, já asi nevím. No jakože oni kupují. Já se starám o hygienu a čistotu. Ústav to dělá, že kupuje věci nám.

Docházíš pravidelně na lékařské kontroly?

- Tak to úplně ne, ale docházím pravidelně do psychiatrický ambulance a tam na kontroly sama se sebou a s práškama, to si hlídám sama.

SOCIALIZACE

Jak tu vnímáš vzájemné vztahy?

- Mě to, já se moc do společenských věcí jakože nezapojuju, ale nemám potřebu se jako zapojovat, protože mám na vše svůj názor a nechci do jakože, když to řeknu takhle, tak nechci zapadnout do špatný party, tak si vždy najdu pár lidí, kterým věřím.

Máš zde kamarádku?

- Mám, mám.

Myslíš si, že se z někým odsud budeš stýkat i po odchodu z výchovného ústavu?

- Určitě.

Jaké máš pocity z odchodu z výchovného ústavu? (těšíš se, obáváš se něčeho?)

- Já mám pocity úplně nejlepší, já se těším, až si oddechnu už od všech ústavů a psychiatrií a nasadím se do života s tím, že chci věci změnit, a ne dělat stejný chyby.

Jaký máš vztah s rodinou, jsou ochotní ti pomoci při samostatném žití?

- Ano, budu se na ně moci obrátit.

Jak probíhá tvůj všední den?

- Chodíme na procházky, uklízíme, chodíme cvičit občas.

Máš nějaké záliby? Jak trávíš svůj volný čas?

- Ráda zpívám, kreslím a jako zajímám se o svoji rodinu. Takový nic moc no

Dokážeš si představit místo toho trávit svůj čas v práci a starostí o domácnost?

- Dokážu.

SAMOSTATNÝ CHOD DOMÁCNOSTI

Víš, co musíš umět pro správný chod domácnosti (co tam podle tebe patří?)

- Umět si uvařit, uklidit a tak, to už jsou ale zase jiné věci.

O které z domácích prací si myslíš, že ti jde nejlépe, která tě nejvíce baví?

- Mě baví vytírat a utírat povrchy.

Je nějaká, o které si zase myslíš, že v ní nejsi nejsilnější? Zapojuješ se zde do aktivit prospěšných pro skupinu? (úklid, vaření, zvelebování?)

- Vysávání.

Dopomáhají ti v odchodu vychovatelé/pracovníci VÚ? (hledání bydlení, práce, peníze)

- Jo určitě.

Máš zájem bydlet sama ve svém bytě nebo chceš bydlet s někým?

- Praha

ŠKOLA A PRÁCE

Kam chodíš na školu?

- Já chodím sem do zařízení tohodle. Provozní práce to jsou. Je to na dva roky.

Baví tě tento obor?

- Baví

Chtěla bys v tomto oboru pokračovat?

- Neměla jsem na vybranou, mě sem dali, že budu prostě chodit do školy.

měla si už někdy brigádu? (jakou?)

- Ne

Už si přemýšlela o svém povolání?

- Úplně ne, ale nějaká z prací určitě cukrářka dobrá.

Kde bys hledala volná pracovní místa?

- Na internetu asi

Myslíš, že bys dokázala sepsat životopis? (co je v něm důležité podle tebe? / kde bys hledala pomoc?)

- Jméno příjmení, pak jako jestli jsem udělala základku, vzdělání, telefonní číslo, bydliště.

FINANČNÍ GRAMOTNOST

Jak ti to jde s financemi? zvládáš si našetřit? (šetříš, víš, kam dát našetřené peníze, máš nějaké vize ohledně investic?)

- No byla jsem takovej jako, jo šetřila ale teď už jako ne. Jako neutrácím.

Dopomáhají ti vychovatelé učit se nějak dávat peníze stranou?

- Se nezajímaj.

Je pro tebe důležité mít něco našetřeno?

- Určitě.

Za co nejvíc utrácíš?

- Hygiena a cigarety

Kdybys finančně nezvládala situaci, byla bys ochotna si vzít půjčku? (jak bys hledala ideální místo na půjčení)

- Ne. Já bych to vyřešila tak jako u rodiny, nebrala bych si půjčku, protože vím, jako kdybych byla v nouzi a rodina by mi neposkytla, tak bych si půjčila, ale půjčila bych si tolik, kolik bych byla schopná splatit, jakože ne osmdesát tisíc třeba.

Kolik podle tebe stojí potraviny pro člověka na týden?

- Tak to vůbec nevím.

Víš, jaké měsíční výdaje se musí platit při samostatném bydlení?

- Elektřina, voda, plyn, energie, a jídlo asi no.

BYDLENÍ

už víš, kde budeš bydlet? (město i typ ubytování)

- Chráněné bydlení

Zajišťoval ti výchovný ústav bydlení?

- Ano, našla mi to, oni mi to našli a navrhli, že bych mohla v osmnácti tam, to jsem jim řekla že ne, ale pak jsem přemýšlela a zjistila jsem, že by to bylo lepší.

Víš, kolik se tak pohybuje cena nájmu? (v dané lokalitě)

- Tak to netuším.

REFLEXE

Myslíš, že tě výchovný ústav připravuje na odchod dostatečně?

- Snaží se.

Co třeba nabízí?

- Všechno vlastně.

Co bys zlepšila ocenila pro příště?

- Podle mě nemá cenu se vyjadřovat, protože oni se snaží mi fakt hodně pomoci.

Máš z něčeho ohledně samostatného bydlení obavy? Z čeho?

- Asi nejvíc z té školy, že mě třeba vyhodí, a pak ta samostatnost no.

Dívka č. 5

Souhlasíš s nahráváním tohoto rozhovoru?

- Ano

SEBEOBSLUHA

Jak zvládáš péči o sebe, dopomáhají ti v tomto ohledu vychovatelé? (co z věcí na sebeobsluhu si kupuješ sama, připomínání vychovatelů, co kdy máš dělat)

- To si kupuju sama úplně.

Docházíš pravidelně na lékařské kontroly?

- Docházím k lékaři no. Vychovatel mi to hlídá.

SOCIALIZACE

Jak tu vnímáš vzájemné vztahy?

- Jakoby no nevím, nevnímám to. Soustředím to hlavně na sebe.

Máš zde kamarádku?

- Tady se nedají hledat kamarádky, protože tady stejně odejdeš a pak už je nikdy neuvidíš. Třeba jo, ale podle mě jde o to soustředit se sama na sebe. Co já bych se měla soustředit na ostatní, tak sama ze sebe nic neudělám.

Myslíš si, že se z někým odsud budeš stýkat i po odchodu z výchovného ústavu?

- Tady se nedají hledat kamarádky, protože tady stejně odejdeš a pak už je nikdy neuvidíš. Třeba jo, ale podle mě jde o to soustředit se sama na sebe. Co já bych se měla soustředit na ostatní, tak sama se sebou nic neudělám.

Jaké máš pocity z odchodu z výchovného ústavu? (těšíš se, obáváš se něčeho?)

- Zároveň se těším a zároveň se bojím, protože tam je nejistota, co nebudu dělat, co jak bude a že mi bude osmnáct a budu to muset zvládnout vše sama, což je nepříjemná představa, ale pak zase zároveň budu mít, ne že svobodu ale že budu taková volnější, a i pro mě to bude příjemnější, že nebudu nikde zavřená.

Jaký máš vztah s rodinou, jsou ochotní ti pomoci při samostatném životě?

- S rodinou to mám teď kon takový, je to takový všelijaký. Jako jsme v kontaktu, a máma s tátou by mi poradili, pokud bych potřebovala a pomůžou mi to asi jo, ale musím chtít já.

Jak probíhá tvůj všední den?

- Tak jako ráno vstanu, jdu do školy, chodím teda ven, což jiný holky tady nemaj a tak jak přijdu ze školy, tak se sem moc většinou netěším no, ale naobědvám se, pak si většinou zdřímnu, pak když mám body a chování tak jdu ven no a pak si něco dělám, do školy a tak třeba.

Máš nějaké záliby? Jak trávíš svůj volný čas?

- Mám koníčky, chodila jsem na pingpong sem i, než jsem si to pokazila, ale ráda kreslím hodně a starám se o sebe, přemýšlím, co dál, tak musím přemýšlet, jak mi bude za chvíli osmnáct.

Dokážeš si představit místo toho trávit svůj čas v práci a starostí o domácnost?

- To jsem schopná, to s tím počítám dopředu, že od osmnácti do práce a platit, to vím, že koníčky půjdou bokem, že budu makat. Nechci zase odejít s tím, že se mi to pokazí.

SAMOSTATNÝ CHOD DOMÁCNOSTI

Víš, co musíš umět pro správný chod domácnosti (co tam podle tebe patří?)

- Tak samozřejmě platit nájem a udržovat byt v čistotě a tak nějak normálně, nevím no co víc říct. Hlavně abych chodila do práce a platila nájem.

O které z domácích prací si myslíš, že ti jde nejlépe, která tě nejvíce baví?

- No tak jakoby hodně ráda vařím. Radši mám ale ty chlapský práce, doma jsem často byla s tátou venku.

Je nějaká, o které si zase myslíš, že v ní nejsi nejsilnější? Zapojuješ se zde do aktivit prospěšných pro skupinu? (úklid, vaření, zvelebování?)

- Uklízení no, to úplně nemusím.

Dopomáhají ti v odchodu vychovatelé/pracovníci VÚ? (hledání bydlení, práce, peníze)

- Jo, to jako jo, to oni se hodně snaží a když vidí, že se snažíš ty. To oni se přizpůsobí a pomůžou. Když vidí tu snahu. Oni se zeptají a pak je to na tobě, jestli máš zájem o jejich pomoc, nebo ne.

Máš zájem bydlet sama ve svém bytě nebo chceš bydlet s někým?

- Už vím, chci bydle tady s přítelem.

ŠKOLA A PRÁCE

Kam chodíš na školu?

- Do školy chodím tady v ***** na obor prodavač.

Baví tě tento obor?

- No tak jako, dá se to, jako, musí mě to bavit.

Chtěla bys v tomto oboru pokračovat?

- Já si to nevybrala, já jsem měla nějaký psychický problémy takže jsem nemohla pracovat tam, kde je víc nožů a ostřejších věcí a tak jsem musela přejít a tohle jsme vyhodnotili jako fajn.

měla si už někdy brigádu? (jakou?)

- Ano, pracovala jsem většinou v restauracích.

Už si přemýšlela o svém povolání?

- Nechci na prodavačku, chci spíš pracovat jako servírka.

Kde bys hledala volná pracovní místa?

- No na netu, přes známý, přítele a tak.

Myslíš, že bys dokázala sepsat životopis? (co je v něm důležité podle tebe?/ kde bys hledala pomoc?)

- Důležitější je hlavně můj charakter, co dělám, co mě baví a tak nějak asi tohle.

FINANČNÍ GRAMOTNOST

Jak ti to jde s financemi? zvládáš si našetřit? (šetříš, víš, kam dát našetřené peníze, máš nějaké vize ohledně investic?)

- To si šetřím, teď jsem nějakým způsobem začala, ale jelikož jsem musela ještě splatit nějaký věci, což se mi zatím nedaří, tak nějak už trochu začínám uvažovat, že nějaký splácení utnu a začnu si na tu osmnáctku šetřit.

Dopomáhají ti vychovatelé učit se nějak dávat peníze stranou?

To nechávají na mě tohle.

Je pro tebe důležité mít něco našetřeno?

- Pro mě je to důležitý, protože tady dostanu nějaký peníze, ale je dobrý se zaopatřit ještě dalšíma, abych nedostala tady málo a pak nic neměla, tak je dobrý se zaopatřit abych pak měla kde bydlet.

Za co nejvíc utrácíš?

- Většinou za jídlo, tak kouřím žejzo, takže cigarety a pak hygiena.

Kdybys finančně nezvládala situaci, byla bys ochotna si vzít půjčku? (jak bys hledala ideální místo na půjčení)

- To nevim, to bych asi neudělala, si někde půjčit, makala bych, aby se to nestalo prostě.

Kolik podle tebe stojí potraviny pro člověka na týden?

- To klidně i tisícovka je to u mě, jak kdy, někdy jinak ale za týden si tu tisícovku.

Víš, jaké měsíční výdaje se musí platit při samostatném bydlení?

- Platím elektřinu, vodu, jídlo, nájem.

BYDLENÍ

Už víš, kde budeš bydlet? (město i typ ubytování)

- Jojo, u přítele.

zajišťoval ti výchovný ústav bydlení?

- Sama jsem si ho vyřešila.

Víš, kolik se tak pohybuje cena nájmu? (v dané lokalitě)

- Podle toho, kde no, ale platit budu do čtrnácti tisíců, to jsem se koukala.

REFLEXE

Myslíš, že tě výchovný ústav připravuje na odchod dostatečně?

- Jo, to je dostatečný

Co třeba nabízí?

- Vlastně co člověk potřebuje vědět a zeptá se slušně tak oni se snaží tu odpověď dát, abys tomu jako rozuměla no.

Co bys zlepšila ocenila pro příště?

- Asi ne, nenapadá mě nic moc no.

Máš z něčeho ohledně samostatného bydlení obavy? Z čeho?

- Tak nějak všechno mě stresuje no, se bojím toho že vypadnu ze dne na den a že to bude hrozný no, za chvíli to uteče, oni řeknou zbal se a odejdi a bude toho moc no.

Dívka č. 6

Souhlasíš s nahráváním tohoto rozhovoru?

- Ano

SEBEOBSLUHA

Jak zvládáš péči o sebe, dopomáhají ti v tomto ohledu vychovatelé? (co z věcí na sebeobsluhu si kupuješ sama, připomínání vychovatelů, co kdy máš dělat)

- My to dostáváme od vychovatelů.

Docházíš pravidelně na lékařské kontroly?

- Ano, zubař i lékař. Říká mi to náš zdravotník, ten to hlídá všem.

SOCIALIZACE

Jak tu vnímáš vzájemné vztahy?

- No jak kdy, je to jako dobrý s holkama, ale občas na sebe máme nervy a tak.

Máš zde kamarádku?

- Ano, mám jednu.

Myslíš si, že se z někým odsud budeš stýkat i po odchodu z výchovného ústavu?

- To vůbec nevím. Asi jo.

Jaké máš pocity z odchodu z výchovného ústavu? (těšíš se, obáváš se něčeho?)

- No jako těším se, a i jakoby ne, protože nevím, jaký nové věci mě budou čekat.

Jaký máš vztah s rodinou, jsou ochotní ti pomoci při samostatném životě?

- To nevím. Spíš bych hledala v problému někoho jiného.

Jak probíhá tvůj všední den?

- No tak jsem ve škole, přijdu a jdu ven. Pak dělám teda i aktivity i s panima vychovatelkami.

Máš nějaké záliby? Jak trávíš svůj volný čas?

- Jsem na telefonu a koukám i na filmy.

Dokážeš si představit místo toho trávit svůj čas v práci a starostech o domácnost?

- To vůbec nevím.

SAMOSTATNÝ CHOD DOMÁCNOSTI

Víš, co musíš umět pro správný chod domácnosti (co tam podle tebe patří?)

- Mít nějaký respekt k daným osobám, k rodičům třeba. To je těžký, já třeba umím vařit a dělat to, prát třeba. To nás učí ve škole tady

O které z domácích prací si myslíš, že ti jde nejlépe, která tě nejvíce baví?

- Žehlení mě baví.

Je nějaká, o které si zase myslíš, že v ní nejsi nejsilnější? Zapojuješ se zde do aktivit prospěšných pro skupinu? (úklid, vaření, zvelebování?)

- Praní, to mě nebaví.

Dopomáhají ti v odchodu vychovatelé/pracovníci VÚ? (hledání bydlení, práce, peníze)

- Nevím, ale myslím si že jo, ještě to neřeším.

Máš zájem bydlet sama ve svém bytě nebo chceš bydlet s někým?

- Jo, vím, kde chci bydlet. U svého přítele chci bydlet.

ŠKOLA A PRÁCE

Kam chodíš na školu?

- Chodím se na školu.

Baví tě tento obor?

- Moc ne, měla jsem dělat kuchařku pomocnou, ale vzali mě jen sem no.

Chtěla bys v tomto oboru pokračovat?

- Spíš ne.

měla si už někdy brigádu? (jakou?)

- Ne.

Už si přemýšlela o svém povolání?

- Já chci být záchranářka, jako můj brácha.

Kde bys hledala volná pracovní místa?

- Tak na netu asi.

Myslíš, že bys dokázala sepsat životopis? (co je v něm důležité podle tebe? / kde bys hledala pomoc?)

- Jak se jmenuju, odkad' jsem, kolik mi je a jakou školu jsem dělala

FINANČNÍ GRAMOTNOST

Jak ti to jde s financemi? zvládáš si našetřit? (šetříš, víš, kam dát našetřené peníze, máš nějaké vize ohledně investic?)

- Zvládám

Dopomáhají ti vychovatelé učit se nějak dávat peníze stranou?

- No tak třeba, když dostaneme peníze, tak třeba, když jsem rozhodnutá, tak si jdu třeba pro boty, ale většinou si to dávám k nim.

Je pro tebe důležité mít něco našetřeno?

- Asi jo

Za co nejvíc utrácíš?

- Za boty.

Kdybys finančně nezvládala situaci, byla bys ochotna si vzít půjčku? (jak bys hledala ideální místo na půjčení)

- Asi přítele, jinak nic nenapadá mě.

Kolik podle tebe stojí potraviny pro člověka na týden?

- Já nevím, jídlo tu máme, já utratím tak stovku.

Víš, jaké měsíční výdaje se musí platit při samostatném bydlení?

- Ne, netuším.

BYDLENÍ

Už víš, kde budeš bydlet? (město i typ ubytování)

- S přítelem chci bydlet no.

Zajišťoval ti výchovný ústav bydlení?

- Ne, já sama věděla.

Víš, kolik se tak pohybuje cena nájmu? (v dané lokalitě)

- Dvacet pět tisíc to je.

REFLEXE

Myslíš, že tě výchovný ústav připravuje na odchod dostatečně?

- Zatím to nepociťuju, neřeším to totiž.

Co třeba nabízí?

- Zatím nevím.

Co bys zlepšila ocenila pro příště?

- No jakoby málo chodíme ven teďka.

Máš z něčeho ohledně samostatného bydlení obavy? Z čeho?

- Z toho placení no.

Dívka č. 7

Souhlasíš s nahráváním tohoto rozhovoru?

- Ano

SEBEOBSLUHA

Jak zvládáš péči o sebe, dopomáhají ti v tomto ohledu vychovatelé? (co z věcí na sebeobsluhu si kupuješ sama, připomínání vychovatelů, co kdy máš dělat)

- No vychovatelé mi to zařizují, něco jako sama no. Vychovatelé pomoc.

Docházíš pravidelně na lékařské kontroly?

- Nene.

SOCIALIZACE

Jak tu vnímáš vzájemné vztahy?

- Mám tady svou nejlepší kamarádku, ale s ní je to poslední dobou špatný. Připadá mi, že už má radši jinou.

Máš zde kamarádku?

- Mám jen tuhle nejlepší.

Myslíš si, že se z někým odsud budeš stýkat i po odchodu z VÚ?

- Nene.

Jaké máš pocity z odchodu z VÚ? (těšíš se, obáváš se něčeho?)

- Bojím odchod z výchovný ústav.

Jaký máš vztah s rodinou, jsou ochotní ti pomoci při samostatném žití?

- Nepomůžou.

Jak probíhá tvůj všední den?

- Jdu do školy, když můžu tak jdu ven a potom jdu na počítač a půjdu spát. Denní návyky.

Máš nějaké záliby? Jak trávíš svůj volný čas?

- Buď jdu ven, nebo jsem na počítači.

Dokážeš si představit místo toho trávit svůj čas v práci a starostí o domácnost?

- Budu domácnost, doma.

SAMOSTATNÝ CHOD DOMÁCNOSTI

Víš, co musíš umět pro správný chod domácnosti (co tam podle tebe patří?)

- Uklízet, vařit, hlavně uklidit.

O které z domácích prací si myslíš, že ti jde nejlépe, která tě nejvíce baví?

- Uklízení

Je nějaká, o které si zase myslíš, že v ní nejsi nejsilnější? Zapojuješ se zde do aktivit prospěšných pro skupinu? (úklid, vaření, zvelebování?)

- Vařit mi nejde

Dopomáhají ti v odchodu vychovatelé/pracovníci VÚ? (hledání bydlení, práce, peníze)

- Jo

Máš zájem bydlet sama ve svém bytě nebo chceš bydlet s někým?

- Brno se mi líbí

ŠKOLA A PRÁCE

Kam chodíš na školu?

- Tady (myšlena škola ve výchovném ústavu)

Baví tě tento obor?

- Ne, oni mi řekli, že tohle pro mě bude nejlepší

Chtěla bys v tomto oboru pokračovat?

- Ne.

Měla si už někdy brigádu? (jakou?)

- Ne, ale chci.

Už si přemýšlela o svém povolání?

- Chci být kosmetička.

Kde bys hledala volná pracovní místa?

- Na internetu.

Myslíš, že bys dokázala sepsat životopis? (co je v něm důležité podle tebe?/ kde bys hledala pomoc?)

- Jméno, fotka, rodný číslo a co umím.

FINANČNÍ GRAMOTNOST

Jak ti to jde s financemi? zvládáš si našetřit?(šetříš, víš, kam dát našetřené peníze, máš nějaké vize ohledně investic?)

- Nenašetřím.

Dopomáhají ti vychovatelé učit se nějak dávat peníze stranou?

- Jo.

Je pro tebe důležité, mít našetřeno?

- Je to důležitý no.

Za co nejvíc utrácíš?

- Za cigarety.

Kdybys finančně nezvládala situaci, byla bys ochotna si vzít půjčku? (jak bys hledala ideální místo na půjčení)

- Ne. Začala bych si hledat další práci.

Kolik podle tebe stojí potraviny pro člověka na týden?

- Nevim, já si nic nekupuju.

Víš, jaké měsíční výdaje se musí platit při samostatném bydlení?

- Električka, plyn a nájem se platí.

BYDLENÍ

Už víš, kde budeš bydlet? (město i typ ubytování)

- Dům napůl cesty, Brno.

zajišťoval ti výchovný ústav bydlení?

- Pani sociální mi pomáhá.

Víš, kolik se tak pohybuje cena nájmu? (v dané lokalitě)

- Jo, třeba šest tisíc bych dala.

ODCHOD V VÚ

Myslíš, že tě výchovný ústav připravuje na odchod dostatečně?

- Jo, mně už s tím začali pomáhat.

Co třeba nabízí?

- Je toho hodně, ale nechci to říkat.

Co bys zlepšila ocenila pro příště?

Máš z něčeho ohledně samostatného bydlení obavy? Z čeho?

- Jo, že nebudu mít kde bydlet, že nebudu mít kde spát.